

årsredovisning 2012

Hörselskadades Riksförbund
org nr 802004-4510 • www.hrf.se

Innehåll

Verksamhetsberättelse	5
Förvaltningsberättelse	43
Resultat och balansräkning	51
Noter	61

Verksamhetsberättelse

Förord

Verksamhetsåret 2012 var intensivt. Med framgång genomförde vi landets största hörsselforskningskonferens, följt av HRFs kongress med över 300 deltagare från hela landet. Samtidigt var de flesta av HRFs kärnfrågor i fokus – hörselvården, tolkfrågan och skolfrågan.

Kongresstemat "En ny upplysningstid" blir också en röd tråd genom nästa kongressperiod. Och det behövs. Denna verksamhetsberättelse visar på område efter område att HRF är en viktig kraft när det gäller att upplysa beslutsfattare om hörselskadades behov, och att vinna stöd för vårt arbete för att förverkliga HRFs vision om *ett samhälle där alla hörselskadade kan leva i full delaktighet och jämlikhet. Ett samhälle där våra mänskliga rättigheter respekteras, och där vi kan förverkliga oss själva utan att hindras av okunskap, otillgänglighet eller brist på vård, stöd och hjälpmedel.*

Verksamhetsberättelsen utgår från HRFs handlingsprogram för 2009–2012, som beslutades av kongressen 2008. De första avsnittens namn motsvarar rubrikerna i handlingsprogrammet. Därefter beskrivs övrig stadgebunden och reguljär verksamhet.

Jag vill framföra ett stort tack till alla som samarbetar med oss för att tillvarata hörselskadades intressen. Ett särskilt tack riktar jag till förbundsstyrelsen som på ett positivt och inspirerande sätt stöttade förbundsstyrelsens arbete under året. Tack också till HRFs personal för deras engagerade arbete.

Jag vill dessutom tacka alla de människor runt om i landet som genom sitt ekonomiska stöd gör det möjligt för HRF att bedriva vårt viktiga arbete. Tack vare dessa gåvor kan vi bedriva intressepolitiskt påverkansarbete, främja forskning och utveckling, samt arbeta för att förändra attityder och sprida kunskap – till gagn för hörselskadade både i Sverige och i andra delar av världen.

Jan-Peter Strömgren
förbundsordförande
Hörselskadades Riksförbund (HRF)

A. Befria samtalet

A.1 Skapa insikt om hörselskadades kommunikationsvillkor och behov

Bättre ljudmiljö

HRFs arbete för bättre ljudmiljö fortsatte under 2012. Vi fokuserade vårt engagemang på en pågående översyn av *Boverkets byggregler (BBR)* samt *Enkelt avhjälpta hinder (HIN)* och det blev en framgång för HRF att Boverket i sitt förslag till reviderade byggregler förtydligat kraven på ljudmiljön i publika lokaler. Vi välkomnade den förändringen, men i vårt remissvar till Boverket riktade vi också skarp kritik mot att kraven på skolans ljudmiljö inte skärpts.

I syfte att uppnå skärpta byggregler när det gäller ljudmiljön i skolan tog vi därför i slutet av året initiativ till ett samarbete med åtta organisationer som företräder föräldrar, lärare, audiologisk expertis, barn och ungdomar med hörselskador, elever i allmänhet, elever med läs- och skrivsvårigheter, elever med koncentrationssvårigheter samt elever med annat hemspråk än svenska. Det visade sig finnas ett stort intresse för en bred samverkan för att förbättra ljudmiljön i skolan. Samarbetet utvecklas under 2013. Boverkets revidering av *Enkelt avhjälpta hinder (HIN)* skickas på remiss i början av 2013.

I syfte att påverka befintliga ljudmiljöstandarder i Sverige deltog HRF i SIS (Swedish Standards Institute) tekniska kommitté *Byggakustik (tk197)*.

Kommittén – som i huvudsak består av leverantörer av produkter och tjänster inom akustikområdet – följde Boverkets arbete med de nya byggreglerna och valde med anledning av detta att skjuta fram sin planerade översyn av ljudmiljöstandarderna. HRFs deltagande i kommittén uppskattades, särskilt i frågor som handlar om taluppfattbarhet och samtalsstörande ljud. HRF sökte och beviljades under året medlemskap i ytterligare två kommittéer som berör tillgänglighet och ljudmiljö. Dessa är *Samordningsgrupp för tillgänglighet (tk536)* respektive *Tillgänglighet i byggd miljö (tk453)*.

I mars 2012 tilldelades HRF utmärkelsen *Ljudpriset 2011* av Svenska Akustiska Sällskapet (SAS), för vårt arbete med ljudmiljökampanjen "Befria samtalet" 2010–2011. Motiveringen var: "*HRF har genom kampanjen 'Befria samtalet' framgångsrikt uppmärksammat problemen med höga ljudnivåer i offentliga lokaler och därigenom förbättrat förutsättningarna för en bättre framtida ljudmiljö till gagn inte bara för hörselskadade utan även för alla andra besökare.*" Ljudpriset delas ut årligen till individer, företag, institutioner eller myndigheter som har bidragit till eller byggt upp förutsättningar för en bättre ljudmiljö i Sverige.

HRFs ljudmiljökampanj ledde även till att vi under 2012 bjöds in till en rad intressanta initiativ som syftar till att uppmärksamma störande ljud och förbättra ljudmiljön.

Bland annat kontaktade Yrkeshögskolan i Borås förbundet för att presentera planer på att starta en helt ny ljudvetarutbildning. Om utbildningen kommer igång fortsätter dialogen angående utbildningens innehåll under 2013.

Sveriges kommuner och landsting (SKL) släppte rapporten *Ljudlig miljö*. I rapportens förord hänvisas till HRFs ljudmiljökampanj. Företaget WSP, som hade uppdraget att skriva rapporten, tog initiativ till samtal med en rad olika aktörer som på något sätt arbetar med arbetsmiljöfrågor och skolans ljudmiljö. Syftet med mötet var att diskutera förutsättningar för att åstadkomma en webbaserad ljudmiljöportal. Om SKL på något sätt kommer att finnas med i de fortsatta diskussionerna återstår att se.

På bokmässan i Göteborg genomfördes ett estradsamtal med HRFs förbundsordförande, Jan-Peter Strömgren och författaren Anders Mildner, om ljudet i samhället. Samtalet var en del av lanseringen av Mildners bok *Koltrasten som trodde att den var en ambulans*, som inspirerats av bland annat HRFs ljudmiljörapport *Kakofonien* (2010).

Andra tillgänglighetsfrågor

Hösten 2010 gick remisstiden ut för promemorian *Bortom fagert tal* (Ds 2010:20), som föreslår att bristande tillgänglighet ska klassas som diskriminering i lag. Sedan dess har vi förgäves väntat på att regeringen ska lägga förslag om sådan lagstiftning.

I början på 2012 beslutade förbundsstyrelsen att HRF skulle ansluta sig till den så kallade *Torsdagsaktionen*, som kommit till på initiativ av organisationen DHR (Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder). Aktionen innebär att representanter för funktionshinderrörelsen står utanför regeringskansliet Rosenbad i Stockholm varje torsdag morgon mellan klockan 8 och 9, då statsråden är på väg till regeringssammanträde, för att påminna om att det behövs lagstiftning som slår fast att bristande tillgänglighet är diskriminering.

I juni beslutade riksdagen med acklamation att regeringen "skyndsamt ska återkomma med ett lagförslag om att bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning ska omfattas av diskrimineringslagstiftningen". Beslutet innebar en tydlig politisk markering och ett steg framåt, men sedan hände ingenting mer i frågan.

Under året bidrog HRF dessutom ekonomiskt till en utredning om kostnaderna för det utanförskap som blir konsekvensen av otillgänglighet. Utredningsrapporten *Jodå. Tillgänglighet lönar sig. (Vi har räknat på det.)* släpptes under Almedalsveckan i juli, och uppmärksammades då vid ett särskilt seminarium.

Utbildningsstöd till distrikten

Under året erbjöds HRFs distrikt att söka bidrag till fortbildning och/eller aktiviteter inom ljudmiljöområdet. Tre distrikt ansökte och fick bidrag.

Textning och hörbarhet i tv

Andelen textade program i SVT ökade under året. Detta är ett resultat av HRFs mångåriga arbete med att förbättra textningen i tv. Så gott som alla förinspelade svenska program kan numera även ses textade på SVT Play i efterhand, däremot inte de liveströmmade programmen – även om de visas med direkttextning i tv. För att påskynda utvecklingen när det gäller textning av direktsända program och regionala tv-program, både i tv och på webben, skrev förbundet till kulturminister Lena Adelsohn-Liljeroth (M). HRF framförde vikten av att snarast få till en svensk språkdatabas, vilket är en förutsättning för att åstadkomma effektiv direkttextning med hög kvalitet. Ärendet bereds för närvarande av regeringskansliet.

Trots tidigare utfästelser från SVT textades inte Kunskapskanalens direktsändningar från partiledartalen Almedalen i juli. HRF gick ut med ett pressmeddelande där vi konstaterade att public service-bolaget därmed utestängde närmare 700 000 hörselskadade från en viktig del av den politiska debatten. Utspelet, som ledde till att SVT bad om ursäkt i flera medier, gjorde att en av våra stora tillgänglighetsfrågor, textning, fick värdefull uppmärksamhet mitt under en av årets mest intensiva politikveckor.

HRF fick under året en hel del klagomål från enskilda och medlemmar på dålig hörbarhet (musik/bakgrundsljud samtidigt med tal) i vissa tv-program. Med anledning av detta påtalade vi till SVT att programbolagens policy för hörbarheten måste tillämpas och att dess efterlevnad följas upp systematiskt, regelbundet och dokumenterat.

Textning av svensk film på bio

Förutsättningarna för att visa och se textade digitala filmer förbättrades väsentligt under året. En av nyheterna var att regeringen i det nya filmavtalet för 2013–2015 föreslog att svenska filmer ska kunna visas med text för att få statligt produktionsstöd. Textkravet är ett resultat av HRFs påverkansarbete och en viktig framgång för alla hörselskadade. Det nya kravet innebär emellertid inte att filmer måste visas med text, endast att det ska finnas förutsättningar för att kunna visa filmen textad, till exempel en digital textfil.

En annan framgång för HRF var att digitaliseringen av svenska biografer fortsatte, vilket gör att textade svenska filmer nu kan visas på allt fler orter. År 2012 hade 593 av drygt 800 svenska biografialonger digitaliserats, vilket är en kraftig ökning från 2009, då det fanns 70 digitala biografialonger.

Möjlighet att larma med sms

Tjänsten SMS112, som innebär att hörselskadade och döva kan skicka sms till nödnumret 112 för att larma vid nödsituationer, permanentades under året genom ett nytt avtal mellan staten och SOS Alarm. I samband med detta medverkade HRFs förbundsordförande i ett pressmeddelande från SOS Alarm. HRF har varit drivande i utvecklingen av SMS112, som har använts på försök sedan 2007.

Utrymningslarm för döva och hörselskadade

Under året uttalade sig HRF i flera artiklar och inslag om vikten av att utrymningslarm är tillgängliga för hörselskadade och döva, med visuella och taktila signaler. Frågan togs upp i olika delar av landet, bland annat till följd av händelser där hörselskadade och döva utsatts för risk eftersom de inte uppfattat ljudlarm.

Tillgänglighet i kollektivtrafiken

Andelen tillgänglighetsanpassade fordon i kollektivtrafiken fortsätter att öka. Detta är ett resultat av HRFs arbete i SJs handikappråd, där vi även under 2012 drivit kravet på displayer med textinformation på tåg samt och fungerande teleslingor.

Under hösten medverkade HRF i en utbildningsfilm som SJ gjorde för sin personal. Filmen tog upp hörselskadades och andra gruppers behov när det gäller tillgänglighet.

REMISSER, SKRIVELSER och YTTRANDEN

- *Remissvar på revidering av Boverkets Byggnormer, BBR*
HRF remissvarade på Boverkets förslag till reviderade byggregler. Vi var positiva till att Boverket gjort vissa förbättringar avseende ljudmiljö i publika lokaler, men vi riktade också skarp kritik mot att kraven när det gäller skolans ljudmiljö inte skärpts.
- *Remissvar på Vissa ändringar i radio- och tv-lagen*
I förbundets remissvar på promemorian *Vissa ändringar i radio- och tv-lagen (Ds 2011:40)* var vi positiva till ändringsförslaget att tv-sändningar som sänds genom etern ska göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning och att det även ska gälla för tv-sändningar i tråd, det vill säga sändningar i kabel och ip-sändningar (webbsändningar).
- *Bildsymbol för information om tillgänglighet för hörselskadade*
Förbundet tillskrev *Micasa Fastigheter i Stockholm AB* – ett fastighetsbolag som äger och förvaltar Stockholms stads omsorgsfastigheter – och *Hjälpmiddelsinstitutet/Tekniska Kommittén SIS/TK 493* med anledning av att de refererat till en bildsymbolstandard om tillgänglighet för hörselskadade som HRF inte ställt sig bakom. Då det redan finns befintliga symboler som fungerar framförde HRF med beklagan att frågan hanterats utan att hänsyn tagits till detta.
- *Regeringskansliet diskriminerar hörselskadade*
Med anledning av återkommande brist på tillgänglighet vid möten på regeringskansliet skrev förbundet till statsminister Fredrik Reinfeldt. I brevet uppmärksammades statsministern på att bristerna gör det svårt för hörselskadade att delta i möten. Några månader senare återkom ansvarig vid statsministerns kansli och beklagade det inträffade: *"Regeringskansliet ska självklart vara en plats som är tillgänglig för alla."*

A.2 Habilitering/rehabilitering och hjälpmedel

Vårdval och Fritt val

HRFs arbete för att värna hörselskadades rätt till hörselvård fortsatte under 2012. I olika dokument, i intervjuer, vid möten och i andra sammanhang gjorde HRF klart att vi anser att vårdval med möjlighet att välja vårdgivare kan vara positivt, under vissa förutsättningar, men att vi tar avstånd från system med hörselcheckar (så kallat "fritt val av hörapparater"), där landsting genom bidrag uppmuntrar enskilda att köpa hörapparater på den privata marknaden, utanför den allmänna hälso- och sjukvården.

Biträdande socialminister Maria Larsson (KD) hade aviserat att det skulle komma en proposition om införande av vårdval i hela landet, baserat på betänkandet *Hjälpmedel – ökad delaktighet och valfrihet* (2011). Detta trots att en sådan reform inte efterfrågats av de grupper som använder hjälpmedel. Någon sådan proposition kom emellertid inte under 2012.

Däremot bevakade vi några andra pågående utredningar som kan få stor betydelse för hörselvårdsfrågan: Upphandlingsutredningen samt Patientmaktsutredningen, som båda ska presentera sina betänkanden våren 2013.

I september träffade vi upphandlingsutredaren, Anders Wijkman, och framförde då bland annat att upphandlingen av hörselvård i Stockholm (2008) blivit normgivande, trots att ersättningsnivåer för tjänster då lades på en så låg nivå att kvalitén på utprovningen påverkats på ett negativt sätt. Vi framförde även det olämpliga i att vårdvalet innebär att samma person som förskriver hjälpmedlet är både utprovare och försäljare av hörapparater.

HRFs kongress i Västerås, i juni 2012, antog ett uttalande som riktade skarp kritik mot regeringens hjälpmedelspolitik. Vi krävde att regeringen ska tillsätta en hjälpmedelsutredning, med uppdrag att lägga förslag på hur hjälpmedelsförsörjningen i landet kan reformeras för att tillgodose hörselskadades behov i ett långsiktigt perspektiv. Med anledning av uttalandet ville riksdagsledamoten Maria Lundqvist-Brömster (FP), ledamot i riksdagens socialutskott, träffa förbundet för att få veta mer om vår syn på Fritt val. Stefan Löfven, Socialdemokraternas partiordförande, skickade ett brev till förbundet där han uttryckte stort intresse för frågan.

För att framföra förbundets syn på Fritt val träffade vi riksdagsledamöterna Anders W Jonsson (C), ordförande i riksdagens socialutskott, samt Lena Hallengren (S), förste vice ordförande i socialutskottet.

Förbundet medverkade med monter både på Vänsterpartiets och på Kristdemokraternas partikongresser. Syftet var att lyfta hörselvårdsfrågan och i synnerhet frågan om vårdval/Fritt val. Vår medverkan resulterade i en rad samtal med beslutsfattare på landstingsnivå.

På *Tema Hörsel*, ett forum för professionen inom hörselvårdsområdet, deltog HRF med en monter. Vi framförde vår uppfattning om den pågående utvecklingen med vårdval och system med hörselcheckar.

Hjälpmedelsinstitutet (HI) fick i uppdrag av regeringen att utreda möjligheterna till ett försöksprojekt om personlig hjälpmedelsbudget. Senare meddelade Socialdepartementet att kritiken från olika parter, bland annat HRF, varit så omfattande att man förmodligen inte går vidare med försöket.

Vi hade också kontakt med branschorganisationen Svensk Hörsel, som under hösten presenterade opinionsundersökningen *En granskning av stödet till människor med hörselnedsättning*. HRF hade fått ta del av undersökningsrapporten i förväg och påtalade då stora brister, och dessa brister ifrågasattes även vid den årliga hörselchefskonferensen, arrangerad av HI. När Svensk Hörsel trots detta gick ut med ett pressmeddelande baserat på de missvisande uppgifterna skickade HRF ett kritiskt brev till organisationens styrelse.

Vårdval/Fritt val diskuterades även detta år flitigt i regioner och landsting, bland annat i Östergötland, Jönköpings län samt Uppsala län. I Östergötland genomfördes en utredning angående vårdvalet. Förbundet följde utvecklingen i nära dialog med de berörda distrikten.

Avgifter inom hörselvården

Det har länge varit HRFs uppfattning att kostnader för hjälpmedel som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen ska ingå i högkostnadsskyddet. Därför var det ett stort bakslag för oss när betänkandet *Framtidens högkostnadsskydd i vården* (SOU 2012:12), som presenterades i början av året, inte innehöll något förslag om kostnader för hjälpmedel. Vi ifrågasatte om ärendet hanterats på ett riktigt sätt av regeringen, som redan i direktiven till utredningen – utan att frågan behandlats av riksdagen – fastslog att det inte finns något nationellt högkostnadsskydd för hjälpmedel.

Av den anledningen kontaktades riksdagsledamoten Helen Stockaryd (S), ledamot i konstitutionsutskottet, för att efterhöra om regeringen själv kan besluta om vilken hälso- och sjukvård som inte omfattas av högkostnadsskyddet. Kontakten resulterade i en riksdagsmotion om avgifter inom vården. Motionen behandlas i början av 2013.

Under hösten genomförde HRF en ny kartläggning av avgifter inom hörselvården i olika landsting/regioner. Kartläggningen visade att det fortfarande råder stora skillnader mellan de olika landstingen, och att personer med särskilda hörapparatbehov drabbas av större kostnader i vissa landsting. Särskilda hörapparatavgifter finns i 18 av 21 landsting, och allihop ligger utanför det lagstadgade högkostnadsskyddet.

Samverkan på hörselvårdsområdet

Under året förde vi sonderande resonemang med representanter för Stockholms läns landsting samt Karolinska Institutet angående inrättande av ett Hörselns hus i Stockholm.

Undersökningar om hörselvården

HRF och Hjälpmedelsinstitutet (HI) samarbetade för andra året i rad när det gäller insamling av statistik om utprovning av hörapparater med mera. Resultatet redovisades denna gång strax innan sommaren på Hjälpmedelsinstitutets hemsida.

Vi samlade även in uppgifter från barnhabiliteringen om antalet hörsel-skadade barn och den verksamhet som habiliteringen erbjuder. Från CI-klinikerna fick vi uppgifter om antalet personer som fått cochlea-implantat.

Forskningsinstitutet Hörselbron har fått i uppdrag att göra en studie om hörapparater, nytta och kostnader. Det är en studie vars syfte är att se om det föreligger skillnader mellan landstingets upphandlade sortiment och hörapparater som inte är upphandlade.

Medlemsundersökning om Menières sjukdom

Vi genomförde en enkät bland HRF-medlemmar med Menières sjukdom. Syftet med undersökningen var att ta reda på medlemmarnas erfarenheter av bland annat vård, olika behandlingsmetoder, arbetsliv med mera samt erfarenhetsutbyte med andra i samma situation. Totalt lämnade 225 medlemmar svar, vilket gav en svarsfrekvens på 65 procent. En rapport ska sammanställas och publiceras i början av 2013.

Hörselvårdsfrågor i media

HRF initierade en reportagesatsning av SVTs medicinredaktion om tillgången till CI/EAS för vuxna. De byggde på nya beräkningar från HRF, att tio gånger så många borde erbjudas sådana hörselimplantat. Cirka 20 000 personer skulle kunna erbjudas CI/EAS, bedömer HRF med stöd av ledande forskare inom området, men de flesta har inte erbjudits möjligheten. De mycket uppmärksammade reportagen om CI/EAS sändes i Rapport och Aktuellt, där även mottagaren av Stora Hörselpriset, Helge Rask-Andersen, medverkade (se även F. Forskning och utveckling).

Under våren medverkade HRF i en serie inslag i Sveriges Radio P4 Malmöhus där det avslöjades att vissa auktoriserade audionommottagningar i Skåne hade mycket hög andel privat försäljning av hörapparater jämfört med andra mottagningar. Ett företag sålde hörapparater ur det privata sortimentet till nästan 70 procent av patienterna, trots att de flesta andra mottagningar låg på några få procent. Radioreportagen ifrågasatte också att Region Skåne inte har kännedom om vilken typ av hörapparater som säljs privat på de auktoriserade mottagningarna och som helt eller delvis bekostas av skattepengar i form av en check från regionen. I inslagen bekräftade ordföranden i Skåneaudionomernas yrkesförening vad HRF länge hävdade, att det är problematiskt att audionomer inom de nya vårdvalssystemen hamnar på "dubbla stolar" som både vårdpersonal och säljare, och att audionomer känner sig pressade att skynda på utprovningar. Detta är en följd av regionens alldeles för låga ersättningsnivåer, något som HRF kritiserade hårt inför införandet av vårdval i Skåne.

Under hösten kom flera artiklar och inslag om hörselskadade som fått missvisande information av auktoriserade hörselmottagningar och hamnat i kläm inom vårdvalssystemet i Stockholm. Bland annat uppmärksammades problemen i konsumenttidningen Råd & Rön samt i SVTs Rapport. Förutom HRF intervjuades personer som fått hjälp av HRFs informationstjänst Hörsellinjen (se även 1.3 Hörsellinjen).

Utvecklad information

I de landsting/regioner som har vårdval, med oklara gränser mellan privat och offentlig hörselvård, hamnar hörselskadade lätt i en utsatt situation, både som konsument och patient. En vanlig svårighet är att den enskilde har svårt att avgöra om audionomen agerar som vårdgivare eller som säljare, och om den information som vårdgivaren ger verkligen stämmer eller om den har tillrättalagts för att gynna den egna försäljningen.

Under året har därför Hörsellinjen fått en allt viktigare roll när det gäller oberoende information och praktisk vägledning när det gäller regelverk med mera i respektive landsting/region (se även 1.3 Hörsellinjen).

Kommunernas verksamheter för äldre

HRF, Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB) och Synskadades Riksförbund (SRF) tillsammans med Syn- och hörselinstruktörsföreningen och Hagabergs Folkhögskola ansökte och beviljades medel från Arvsfonden för ett projekt för att ta fram en ny och sammanhållen utbildning för syn- och hörselinstruktörer, som syftar till att de ska kunna stödja personer med nedsatt syn- och/eller hörsel. Projektet planerades under året och kommunerna fick en inbjudan till en första utbildning på elva veckor, som startar i början av 2013.

Syftet är att om personer med hörselnedsättning, synnedsättning och dövblindhet ska ha möjlighet till ett aktivt och självständigt liv måste kommunerna erbjuda stöd av bra kvalitet, inte minst till äldre. I dag är det dåligt ställt med kunskapen om syn- och hörselskadades behov.

Kommunernas syn- och hörselinstruktörer har inte fått ordentlig utbildning och kunskap om hur det är att leva med dessa funktionshinder. Hittills har det endast funnits en utbildning för syninstruktörer.

Under året anslöt vi oss till Swedish Standards Institute (SIS) standardiseringsarbete avseende stödet till äldre inom olika boendeformer respektive hemtjänsten.

Regional påverkan och bevakning

I början av året samlades representanter från de tre HRF distrikt som infört vårdval/Fritt val inom hörselvården och representanter från förbundsstyrelsen. Syftet var att göra en särskild genomlysning av problematiken och utmaningarna inom vårdvalet, samt att utbyta erfarenheter.

För andra året i rad anordnades ett hörselvårdsseminarium med representanter från 17 distrikt och förbundsstyrelsen. Syftet var att lyfta upp aktuella

frågor inom hörselvården, utbyta erfarenheter och diskutera hur vi kan stärka vårt påverkansarbete på området. Distrikten fick i uppgift att kartlägga hur det ser ut med den fördjupade rehabiliteringen i respektive distrikt och skicka in detta till förbundet. Resultaten sammanställs i början av 2013.

REMISSER, SKRIVELSER och YTTRANDEN

- *Gör det enklare! SOU 2012:33*
I vårt remissvar på betänkandet *Gör det enklare!* biföll vi utredarens förslag att förstärka statens roll inom hälso- och sjukvårdsområdet. Vi framhöll särskilt de principiella förslagen om att säkra vårdkvaliteten genom bland annat en effektiv och tydlig tillsynsverksamhet.
- *Yttrande över Hjälpmedel – ökad delaktighet och valfrihet, SOU 2011:77*
HRF konstaterade i sitt remissvar på betänkandet *Hjälpmedel – ökad delaktighet och valfrihet* att regeringen med Fritt val av hjälpmedel vill genomföra en reform som inte efterfrågats av grupper som använder hjälpmedel. Vi uttryckte skarp kritik mot såväl utredningsdirektiven som utredningens genomförande, samt uppmanade regeringen att omedelbart stoppa reformen Fritt val av hjälpmedel och att tillsätta en ny hjälpmedelsutredning.
- *Yttrande över betänkandet Framtidens högkostnadsskydd i vården, SOU 2012:2*
Regeringen fastställde i direktiven till utredningen att tekniska hjälpmedel inte ingår i det lagstadgade högkostnadsskyddet. I vårt remissvar protesterade vi mot detta och hävdade uppfattningen att hjälpmedel är en del av hälso- och sjukvården och att kostnader för hjälpmedel därför självfallet ska ingå i det gemensamma högkostnadsskyddet.

A.3 Tillgång till tolkning av hög kvalitet

Utredning av tolksystemet

Under året drev HRF att Tolktjänstutredningens (SOU 2011:83) förslag ska genomföras, och då framför allt förslagen om en gemensam huvudman för tolktjänsten och en försöksverksamhet med fri tillgång till tolktjänst. Tyvärr beslutade regeringen i slutet av året att inte gå vidare med utredningen, med motiveringen att kostnadsunderlagen var bristfälliga. Arbetet för en förbättrad organisation av tolktjänsten fortsatte bland annat inom ramen för "Ordförandegruppen" – ett samarbete med andra hörsel- och dövorganisationer. I slutet av året fick vi beskedet att regeringen kommer att gå vidare med tolktjänstfrågan genom "internt arbete" under våren 2013. En konsekvens av att tolktjänstens organisation fortfarande är under beredning är att andra aktörer avvaktar och inte gör något. Ett exempel är tolktjänst i arbetslivet där det finns stora organisationsbrister. Trots att HRF påtalade

detta fick FunkA-utredningen (utredningen av arbetsmarknadspolitiska insatserna för personer med funktionsnedsättning) inget uppdrag när det gäller tolktjänst i arbetslivet.

Tolkutbildning vid högskolan

HRF har under flera år haft kontakter med Utbildningsdepartementet och Stockholms Universitet angående tolkutbildning på högskolenivå. Detta resulterade 2012 i att Stockholms Universitet fick utvecklingsmedel för att förbereda en teckenspråkstolkutbildning. Utbildningsdepartementet valde dock att inte ta med skrivtolkutbildningen i uppdraget, trots påtryckningar från bland annat HRF och trots att Stockholms Universitet varit positiva till ett sådant uppdrag. HRF arbetade under året för att även skrivtolkutbildning ska finnas vid högskolan.

Dialog med distrikten

Ett tolkseminarium med representanter från HRFs distrikt, förbundsstyrelse och förbundskansli var planerat, men flyttades fram till 2013, i avvaktan på vad som skulle hända med Tolkjänstutredningen.

Upphandling av rikstolkjänst

Inför 2013 ändrade Socialdepartementet formen för hur uppdraget rikstolkjänst ska hanteras i framtiden. Tidigare fick stiftelsen Rikstolkjänst ett årligt statsbidrag att förvalta. Enligt det nya beslutet ska uppdraget upphandlas. Stiftelsen Rikstolkjänst, som drivs av HRF, Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) och Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB), lämnade därför in anbud tillsammans med företaget AB Stockholmstolkarna och vann upphandlingen.

Med anledning av att Socialstyrelsen, som har ansvar för upphandlingen, har visat stor okunskap om tolkverksamhet skrev HRF till Upphandlingsutredningen. I skrivelsen påtalade vi att det är ett problem att myndigheter har bristande kunskap om vad som krävs att bedriva verksamhet inom vårt område. Vi uppmärksammade även att Socialstyrelsen, med hänvisning till sekretess, inte heller ser sig kunna samråda med organisationer som kan erbjuda den kunskap som myndigheten saknar.

TSS-tolkning

Vi fortsatte att sprida information om TSS och TSS-tolkning utifrån dokumentet "Tecken som stöd för tal, TSS. Ett verktyg för kommunikation om TSS", som antogs av förbundsstyrelsen 2011. Dokumentet spreds till berörda verksamheter, bland annat pedagogiska hörselvården, tolkutbildningar, tolkcentraler och folkhögskolor med TSS-kurser. Vi träffade och gav information till landstingens tolkchefer (Talför), företrädare för Tolkledarna, tolkstuderanter samt på årsmötet för Föreningen för skriv- och TSS-tolkar (FST).

B. Utbildning på våra villkor

B.1 Utbildning på våra villkor

Ny skolorganisation

Tillsammans med de andra hörsel- och dövorganisationerna fortsatte HRF på olika sätt arbeta för en ny skolorganisation och regionala resurscentra för hörselskadade och döva elever. Bland annat förde vi dialog med tjänstemän på Utbildningsdepartementet och berörda myndigheter. HRF träffade även riksdagsledamoten Håkan Bergman (S), ledamot i riksdagens utbildningsutskott. Det planerade mötet med Utbildningsutskottets ordförande, Tomas Tobé (M), blev uppskjutet till 2013.

Utifrån förslag från den statliga utredningen "Flexibel utbildning för elever som tillhör specialskolans målgrupp" avsatte regeringen medel för en tillfällig nationell samordnare i budgetpropositionen. HRF påtalade behovet av en permanent verksamhet och framförde våra synpunkter på hur uppdraget borde utformas.

Åtgärdsplan för skolan – juridiskt stöd till föräldrar

Föräldrars insatser är ofta viktiga för att deras hörselskadade barn ska få en bra skolgång. Under året inledde HRF därför en större satsning på att erbjuda stöd till föräldrar att kräva sina barns rättigheter i skolan, genom en serie seminarier med rubriken "Ditt barn har också rätt till en bra utbildning". I november genomfördes det första seminariet i Uppsala, med föreläsningar om hörselskadade barns behov och rättigheter i skolan. Med hjälp av HRFs familjeförening i Uppsala kunde även aktiviteter för barnen erbjudas. Projektet fortsätter 2013.

Meritpoäng för studier i teckenspråk

I april beslutade riksdagen att studier i teckenspråk på gymnasienivå ska ge meritpoäng och att teckenspråk ska likställas med moderna språk. Detta beslut var en stor framgång för de döv- och hörselskadeorganisationer som drivit frågan, bland annat Unga Hörselskadade (UH) och HRF. Efter beslutet har HRF fortsatt att driva på för att beslutet ska genomföras.

Undersökning om hörselskadade barn och ungdomars levnadsvillkor (Hörselforskningsfonden)

Örebro Universitet fick pengar från Hörselforskningsfonden för att förbereda en longitudinell studie om hörselskadade barn och ungdomars levnadsvillkor. HRF har ingått i projektets referensgrupp, tillsammans med Unga Hörselskadade (UH) och Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn (DHB). Bland annat arbetades det fram ett enkätunderlag och kontakter togs med önskade samverkanspartners inför en större studie.

REMISSER, SKRIVELSER och YTTRANDE

- *Yttrande över Skolverkets remiss Allmänna råd med kommentarer till arbetet med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd (dnr 62-2012:160)*
Med anledning av den nya skollagen, som kom 2011, arbetar Skolverket med att ta fram nya allmänna råd. I remissunderlaget lyfte de särskilt fram diskussionen om huruvida "andra svårigheter i sin skolsituation" ska vara kopplade till kunskapskraven eller inte. Skolverket hade valt tolkningen att det ska vara relaterat till möjligheten att nå kunskapskraven. HRF ifrågasatte detta skarpt och konstaterade att Skolverkets tolkning varken återspelar lagstiftarens eller Skolväsendets överklagandenämnds avsikt med regleringen. Om skolans ansvar för eleven begränsas till endast kunskapskrav kommer det att få en rad negativa konsekvenser, inte minst för hörselskadade elever. Den mest omfattande och självklara konsekvensen kommer att bli att elever med svårigheter, som inte kopplas direkt till förmågan att prestera bra betyg, inte får sina behov utredda och tillgodosedda.
- *Likvärdig utbildning – riksrekryterande gymnasial utbildning för vissa ungdomar med funktionsnedsättning, SOU 2012:24*
I april kom det andra betänkandet från den statliga utredningen "Flexibel utbildning för elever som tillhör specialskolans målgrupp" där HRF deltagit i en referensgrupp. I betänkandet redovisar utredningen uppdraget att se över ansvarsfördelning för och finansiering av gymnasieutbildning för vissa elever med funktionsnedsättning. Utredningens utgångspunkt är även här att kommunerna ska ta ett större ansvar för målgruppen, vilket har genomsyrat förslagen. Riksgymnasiet föreslogs byta namn från Riksgymnasiet för hörselskadade (RGH) och Riksgymnasiet för döva (RGD) till det Tvåspråkiga riksgymnasiet (RgT). När det gäller hörselskadade elever föreslog utredningen att enbart de som "har behov av teckenspråkig undervisningsmiljö" ska tas emot vid riksgymnasiet. I vårt remissvar framförde HRF upprört att en begränsning av målgruppen skulle innebära kraftigt försämrade möjligheter för vissa hörselskadade ungdomar att klara sin gymnasieutbildning. Hörselskadade ungdomar som inte fått möjligheten att lära sig teckenspråk och inte kan gå i kommunens gymnasieskola blir berövade möjligheten att genomföra gymnasiestudier. Med detta uppmanades regeringen att i en kommande proposition inte föreslå att målgruppen begränsas enligt utredningens förslag.

B.2 Bättre förutsättningar för delaktighet på gymnasiet, vid högskola/universitet och inom kommunal vuxenutbildning

Svenskundervisning för hörselskadade invandrare

HRF hade ett givande samarbete med några andra funktionshinderorganisationer och Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige (SIOS) i syfte att förbättra svenskundervisning för invandrare med funktionsnedsättning. Gruppen träffade utredningen "Ökad valfrihet och individuell anpassning av utbildning i svenska för invandrare" (Dir. 2011:81) och efter mötet lämnade vi även skriftliga synpunkter. Vi hade dessutom diskussioner med företrädare för lärarutbildningen för lärare i svenska för invandrare (SFI) vid Stockholms universitet, om utbildningens upplägg och innehåll när det gäller funktionshinderkunskap.

Arbetsförmedlingen har ansvar för etablering av de som är nyanlända i Sverige, och i detta ansvar ingår svenskundervisning. HRF initierade under året en diskussion om stöd till hörselskadade och döva nyanlända på Arbetsförmedlingens brukarråd "Döv/hörsel". I februari gav HRF en föreläsning vid Arbetsförmedlingens metoddag för etableringshandläggare. Där berättade vi om vilka konsekvenser en hörselnedsättning kan få, vilka behov det medför och hur lösningar kan se ut.

Projekt: Nyanländas etablering

För att inhämta kunskaper om situationen för nyanlända i behov av särskilt stöd inom Stockholms län deltog HRF i en förstudie som initierades av Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige (SIOS). Studien visade att ansvariga myndigheter saknar tillräckliga kunskaper om olika funktionsnedsättningar och att samarbetet mellan myndigheterna är mycket begränsat; många litar på att "någon annan" har informerat om möjligheter att få stöd. I samband med att förstudien presenterades visade Arbetsförmedlingen intresse för att diskutera möjligheter att införa allmän hörselscreening för nyanlända.

Som en fortsättning på förstudien initierade SIOS en ny projektansökan till Arvsfonden, med bland annat HRF som medsökande. Arvsfonden beviljade medel till projektet, som syftar till att vuxna nyanlända med funktionsnedsättning och/eller trauma ska få samma möjligheter som övriga nyanlända att ta del av etableringsinsatser, såsom svenskundervisning, arbetsmarknadsinsatser, rehabilitering med mera. Målet är att utveckla rutiner och strukturer i berörda verksamheter så att de så tidigt som möjligt identifierar förekomsten av funktionsnedsättning och sätter in relevanta åtgärder. Projektet är geografiskt begränsat till Stockholms län, men resultatet bör kunna fungera som modell för övriga landet.

Projekt om ökad tillgänglighet i studentkårer: "På lika villkor!"

HRF medverkade under året i ett projekt som syftar till att skapa förutsättningar för inflytande och delaktighet för studenter med funktionsnedsättning i studentkårer. Projektet har målet att öka kunskapen hos studentkårer om situationen för personer med funktionsnedsättning.

C. Ett fungerande arbetsliv

C.1 Motverka ohälsa

Uppföljning av ljudmiljökampanjen

Under året förde HRF diskussioner med en rad olika aktörer om en ljudmiljöportal på webben. Diskussionerna fortsätter under 2013 (se även A.1).

HRF deltog i en träff med huvudskyddsombud vid Ericsson, som diskuterade ljudmiljön på arbetsplatserna. Intresse finns för att HRF vid senare tillfälle ska föreläsa vid utbildningsträffar inom företaget.

Arbetsmarknadspolitik

Genom den så kallade FunkA-utredningen (SOU 2012:31) hade regeringen ambitionen att få ett underlag för en omfattande reformering av de arbetsmarknadspolitiska insatserna för personer med funktionsnedsättning. HRF var genom remissvar, personliga kontakter och deltagande på seminarier engagerat i diskussionen kring utredningens förslag. Att taket för lönestöd måste bli högre än utredningen föreslår är en av de synpunkter HRF framfört. Annars finns risken att personer med funktionsnedsättning främst hänvisas till låglönejobb. HRF kritiserade också att inga förslag framförs på hur de långa väntetiderna för att av Arbetsförmedlingen få en funktionsnedsättning erkänd ska kunna minskas och att frågan om tolktjänst i arbetslivet inte behandlas.

På inbjudan av Lika Unika, samt HRF och andra medlemsorganisationer, besökte utredaren Cristina Husmark Pehrsson HRFs förbundskansli för en diskussion inför utredningens andra betänkande, som tar upp arbetshjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. HRF betonade de stora problem som dagens långa och krångliga beslutgång innebär, samt att även arbetssökande måste kunna få arbetshjälpmedel. Utredningens betänkande presenteras i början av 2013.

Vid en träff med Arbetsförmedlingen framförde HRF en rad kritiska synpunkter på de informationsbroschyrer som ges till arbetsgivare som har hörselskadade, döva eller synskadade anställda i sin verksamhet. Bland annat

saknades information om skriv- och teckenspråkstolkning i broschyrerna. HRF framförde även till Arbetsförmedlingen att upphandlingsunderlaget avseende tolkning i arbetslivet var bristfälligt. Kontakten ledde till att skrivningarna i underlaget senare ändrades.

Tillgänglighet i arbetslivet

(se A.1 Skapa insikt om hörselskadades kommunikationsvillkor och behov)

Kunskap om hörselskadade i arbetslivet

HRFs nya webbar, med arbetslivsinformation, försenades (se även I.1 Väcka opinion och sprida information), men Hörsellinjen gav under året stöd och råd till såväl hörselskadade arbetstagare som till arbetsgivare, skyddsombud, arbetskamrater med flera. En del försäkringsfall fördes vidare till HRFs juridiske konsult, som under 2012 vann flera mål i olika rättsliga instanser. HRF hade under året återkommande annonsering i Du & Jobbet, en tidskrift för framför allt skyddsombud.

C.2 Motverka utslagning från arbetslivet

HRF hade tagit initiativ till en översyn av riktlinjer vid sjukskrivning, som pågick under året. Socialstyrelsen avser att återkomma till HRF med ett förslag.

REMISSER, SKRIVELSER och YTTRANDE

- Förbundet remissvarade på betänkandet *Sänkta trösklar – högt i tak*, SOU 2012:31 (se C.1, avsnitt Arbetsmarknadspolitik).

D. En organisation i utveckling

D.1 Alla ska känna sig välkomna i HRF

Undersökning om medlemskap i HRF

En förutsättning för att kunna utveckla och förbättra HRF som medlemsorganisation är att ta reda på hur nuvarande och tidigare medlemmar ser på sitt medlemskap och sitt engagemang. Därför påbörjade förbundet under hösten arbetet med en stor opinionsundersökning i två delar

– en enkät riktad till nuvarande medlemmar och förtroendevalda, samt ytterligare en enkät till medlemmar som valt att lämna HRF under de senaste åren. Undersökningen avslutas i början på 2013 och resultatet kommer att vara en del av underlaget inom HRFs organisationsutredning UNO (se nedan).

Organisationsutredningen UNO

Förbundsstyrelsen inledde under hösten arbetet med en organisationsutredning, i enlighet med kongressbeslut. Utredningen döptes till *UNO – utredningen Utvecklad Ny Organisation för HRF*, och ska utmynna i förslag till HRFs kongress 2016.

Utredningen genomförs av förbundsstyrelsens utredningsutskott, med Eva Blomqvist (sammankallande), Sune Wadenheim och Lars Lindberg, tillsammans med förbundskansliets utredningsgrupp.

D.2 Öka intresset för att vara förtroendevald

Ordförandeutbildning

Under hösten genomfördes en ordförandeutbildning med 21 deltagare. Syftet var att ge nya ordföranden i föreningar och distrikt grundläggande kunskap om HRFs arbete. Bland annat berördes HRFs organisation, vårt informations- och opinionsarbete, vårt intressepolitiska arbete, medlemregistret, ledarskap och ekonomi. Dessutom gjordes en särskild fördjupning i HRFs handlingsprogram.

Stöd till distrikten

Under året stöttade förbundet fortlöpande distrikten i deras intressepolitiska arbete. Stödet har sett olika ut och varierat i omfattning beroende på behov, men det har i huvudsak handlat om att delta på interna möten eller vid möten med politiker/tjänstemän inom landstinget, samt råd och stöd via e-post eller telefon. Det intressepolitiska stödet till distrikten har framför allt gällt hörselvårdsfrågan och tillgänglighet.

Distrikten erbjöds möjlighet att söka bidrag om maximalt 5 000 kronor under 2012 för utbildningar som låg i linje med HRFs utbildningspaket "Stöd till äldre hörselskadade". Tre distrikt sökte och erhöll bidrag för detta. Förbundet gav även praktiskt stöd i samband med distriktens utbildningar.

E. Internationell samverkan

E.1 Ge hörselskadade en starkare röst i världen

IFHOH och EFHOH

HRF är medlem i International Federation of Hard of Hearing People (IFHOH) och i den europeiska motsvarigheten, EFHOH (European Federation of Hard of Hearing People). HRF har representanter i båda organisationerna. Tidigare förbundsstyrelseledamot Ulf Olsson är ledamot i IFHOH sedan sommaren 2010. Jan Lamby är sedan 2005 generalsekreterare i EFHOH. IFHOHs och EFHOHs gemensamma kansli finns sedan 2006 respektive 2003 på HRFs förbundskansli, men upphörde enligt beslut per sista december 2012.

IFHOH genomförde under året två styrelsemöten i Jerusalem respektive Stockholm, samt BGM (stämma) och världskongress i Bergen, Norge på temat *A better quality of life for hard of hearing people*. På initiativ av HRF och övriga nordiska medlemmar antog stämman en resolution på kongresstemat, samt en stadgeändring om individuellt medlemskap.

Världskongressen samlade deltagare från stora delar av världen. En tydlig trend sedan föregående världskongress var att allt fler deltagare använder teckenspråk i sin kommunikation. Kongressdagarna var fyllda av intressanta seminarier och det var ovanligt många presentationer från hörselskadeorganisationerna själva. Även HRF var aktiva under kongressen. HRFs generalsekreterare Hans Ericson och akustikerna Jonas Christensson och Yvet Martin genomförde ett välbesökt och uppmärksammat seminarium om ljudmiljö. Psykologen Maria Midbøe, som representerade HRF, bidrog med en uppskattad föreläsning om tvåspråkighet.

För EFHOHs del genomfördes under året två styrelsemöten i Warszawa respektive Prag, samt AGM (årsmöte) i samband med världskongressen i Bergen. Årsmötet antog en motion om stadgeändringar som HRF tillsammans med övriga nordiska medlemmar lämnat in.

Under 2012 fortsatte IFHOH sitt arbete med att synas på den internationella funktionshinderarenan. Organisationen var representerad i flera olika FN-sammanhang, inte minst genom medlemskapet i IDA (International Disability Alliance), ett nätverk av internationella och regionala funktionshinderorganisationer. Genom IDA arbetade IFHOH under året aktivt med att få FN:s medlemsstater att ratificera och implementera konventionen för rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

På europeisk nivå kan nämnas att EFHOH varit med och bildat en ny plattform för samarbete mellan de europeiska döv- och hörselorganisationerna: *The European Platform for Deafness, Hard of Hearing and Deafblindness*.

Nordiskt samarbete

Nordiska Hörselskadades Samarbetskommitté (NHS) hade i slutet av augusti sitt årsmöte och temadagar i Reykjavik på Island. Temat var "Text som tillgänglighet" med underrubrikerna "Text i vardagslivet för den hörselskadade", "Textning och teknik", "samt" "Skrivtolkning: utbildning och tillgänglighet". Från HRF deltog ledamöter från förbundsstyrelsen och personal från förbundskansliet. Därutöver genomfördes i vanlig ordning NHS ledarmöte i mars i Köpenhamn samt kanslichefsmöte i november i Stockholm. NHS har en deltidsanställd politisk sekreterare på Svenska hörselförbundet i Helsingfors. HRF har sedan 2009 ansvar för NHS ekonomi. Under det gångna året har NHS intressepolitik speciellt fokuserat på frågor om standardisering inom hörselområdet.

E.2 Genomföra utvecklingssamarbete i utvecklingsländer

Utvecklingssamarbete i Bolivia

HRF är medlem i paraplyorganisationen MyRight (tidigare Shia), som samordnar svenska funktionshinderorganisationers utvecklingssamarbete. Efter avslutad förstudie 2010–2011 inledde HRF 2012 ett flerårigt projekt tillsammans med den bolivianska organisationen för föräldrar till hörselskadade barn, APANH (Asociación de padres y amigos de niños hipocúsicos). Projektet syftar till att stärka organisationen APANH så att de framgångsrikt kan företräda medlemmarnas intressen gentemot myndigheter och politiker och därigenom på bästa sätt värna hörselskadades intressen.

I januari samt oktober genomfördes uppföljningsresor till Cochabamba. Januariesan fokuserade främst på uppföljning av projektstarten samt bland annat tillsättning av en ny projektledare. Oktoberresan handlade huvudsakligen om att delta i en så kallad programkonferens tillsammans med övriga svenska och bolivianska organisationer inom MyRights Bolivia-program, men även projektuppföljning. På oktoberresan deltog förutom två ur projektgruppen även förbundsstyrelseledamot Carina Albertsson.

Det inledande året har varit turbulent då flera personbyten har skett både inom projektledning och i APANHs styrelse. Därmed har viss eftersläpning skett i projektplanen. Trots svårigheterna har organisationen lyckats genomföra många bra aktiviteter och rekrytera nya medlemmar.

F. Forskning och utveckling

Hörselforskningsfonden

Hörselforskningsfonden fördelar årligen bidrag till teknisk, medicinsk och beteendevetenskaplig forskning. Under 2012 tilldelades tolv forskningsprojekt ett sammanlagt belopp på 2,2 miljoner kronor för forskning inom hörselområdet. Aldrig tidigare har Hörselforskningsfonden delat ut en så stor summa vid ett och samma tillfälle. Förutom den vanliga summan på 1,2 miljoner kronor delade fonden ut ytterligare en miljon kronor till forskning för att utveckla hörapparater. Detta var möjligt tack vare ett arv, vars villkor var att pengarna skulle användas för utveckling av hörapparater.

Forskningskonferens i Västerås

Den 31 maj, dagen innan HRF-kongressen inleddes, genomförde HRF för fjärde gången en forskningskonferens i samverkan med Hörselforskningsfonden. Konferensen *Hörselforskning 2012* hade samma tema som kongressen: ”En ny upplysningstid”, och samlade cirka 500 deltagare.

Landets två stora forskningscentra inom hörselområdet – Karolinska Institutet och Linnecentrum HEAD – samt HRFs forskningsinstitut Hörselbron presenterade sin verksamhet och pågående aktuell forskning. Sammanlagt medverkade elva forskare, som gav en intressant inblick i de senaste rönen inom audiologi, psykologi, sociologi, hörselteknik med mera. Forskarna uppmanades att presentera sin forskning på ett populärvetenskapligt sätt, vilket fungerade med större eller mindre framgång. Moderator för konferensen var professor Claes Möller. Konferensen var mycket uppskattad av den blandade skaran av åhörare – verksamhetsledare, forskare och hörselskadade.

Utbildningsradion (UR) var på plats och spelade in hela forskningskonferensen. I september sändes inspelningarna textade i Kunskapskanalen och SVT. Samtidigt lades föreläsningarna ut på webben, UR Play, där de ska finnas åtminstone fram till sommaren 2017.

Forskningskonferensen hade en särskild webb i anslutning till HRFs kongresswebb: www.hrf.se/horselforskning2012. Här presenterades bland annat de medverkande forskarna och deras föredrag. Efter konferensen lades forskarnas presentationsmaterial upp på denna webb.

Samtliga konferensdeltagare fick en mapp med informationsmaterial om HRF. Kaffet vid konferensen sponsrades av företaget Cochlear Nordic AB.

Stora Hörselpriset

I samband med forskningskonferensen delade Hörselforskningsfonden för andra gången ut ”Stora hörselpriset”. Priset delas ut vart fjärde år till en forskare som gjort ett betydande forskningsarbete inom hörselområdet som direkt eller på sikt kan anses ha stor positiv påverkan på hörselskadades vardag.

Priset gick denna gång till professor Helge Rask-Andersen "för hans fram-synta forskning, som har inspirerat och utmanat en hel forskarvärld samt banat väg för utvecklingen av hörselimplantat, behandling av Menières sjuk-dom och framtida möjligheter att återskapa förlorad hörsel". Priset bestod av 100 000 kronor samt en handgjord läderpärm med ettpräglat emblem i guld, med ett handtryckt diplom och ett akvarelloriginal av konstnären Helena Lunding-Hultqvist. Priset delades ut av Hörsselforskningsfondens ordförande, tillika HRFs förbundsordförande, Jan-Peter Strömberg.

Forskningsinstitutet Hörselbron AB

Hörselbrons kärnverksamhet är forskning, metod och teknikutveckling inom teknisk audiologi och hörselteknik. Institutet erbjuder bred kompetens och olika tjänster inom området.

Hörselbron, som startade i februari 2011, har under de två första åren utvecklats väl. Institutet är inne i en uppbyggnadsfas där nya kontakter och projekt initieras, och under året noterades ett ökat behov av den typ av verksamhet som Hörselbron bedriver.

Institutet hanterar ett kvalitetsregister för primär hörselrehabilitering. Under 2012 blev registret upphöjt till ett nationellt kvalitetsregister och ingår nu som ett delregister under öron-näsa-hals (ÖNH) nationella kvalitetsregister. Under året var åtta landsting anslutna till registret.

Institutets screeningplattform för hörseltest har utvecklats vidare och används nu i en rad projekt tillsammans med universiteten.

Under året utvecklade Hörselbron en app med hörseltest (för Android och iPhone/iPad) i samarbete med HRF (se även I.1 Väcka opinion och sprida information). Appen bygger på det gör-det-själv-test på webben, som Hörselbron tidigare tagit fram på uppdrag av HRF.

Institutet har under året startat ett större forskningsprojekt på uppdrag av Hjälpmedelsinstitutet och HRF, där skillnader i nytta och pris mellan olika hörapparatmodeller ska studeras.

H. Interndemokrati

H.1 HRFs kongress 2012

HRFs kongress genomfördes den 1–3 juni på Aros Congress Center i Västerås. Temat för kongressen var "En ny upplysningstid", vilket också föreslogs vara en röd tråd genom hela den kommande kongressperioden 2013–2016. Med temat ville förbundsstyrelsen sätta fokus på en av HRFs viktigaste framtidsuppgifter – att bli ännu bättre på att sprida kunskap och

förändra attityder till hörselskadade och hörselskadades behov, såväl bland beslutsfattare som bland hörselskadade själva.

"En ny upplysningstid" var även temat för forskningskonferensen dagen före kongressen (se F. Forskning och utveckling).

Kongressförberedelser

Under våren skickade förbundet ut en särskild "kongresspärm" med kongresshandlingar till alla anmälda ombud samt övriga deltagare med yttrande- och förslagsrätt. Handlingarna skickades även för kännedom till postmottagare i föreningar och distrikt. Valberedningens förslag skickades ut en månad före kongressen.

Kongresswebb och kongresstidning

I januari lanserades HRFs kongresswebb, en särskild webb med nyheter, praktiska upplysningar, kongresshandlingar med mera. Denna webb blev ett nav för HRFs kongressinformation inför, under och även efter kongressdagarna. I anslutning till kongresswebben fanns även forskningskonferensens webb, "Hörsselforskning 2012" (se F. Forskning och utveckling).

Samtliga HRF-medlemmar fick en kongresstidning som bilaga med Auris nummer 3-2012. Tidningen hette "En ny upplysningstid" och lyfte fram några av HRFs framgångar, visioner och framtidsutmaningar.

Deltagare och kongressledning

Under kongressdagarna samlades drygt 300 deltagare. Av dessa var 157 valda ombud från HRF-föreningarna, medan 43 var deltagare med yttrande- och förslagsrätt från distrikt, förbundsstyrelse, revisorer samt valberedning. Bland övriga deltagare återfanns inbjudna gäster, observatörer, utställare samt personal från förbundskansliet.

Kongressen leddes av Toni Eriksson och Margrethe Höglund, som för första gången höll i ordförandeklubban på en HRF-kongress, samt Görel Korkman landstingspolitiker från Västerås.

Kongressombud med flera fick var sin kongressryggsäck med kongressmaterial och diverse profilprodukter.

Kongressinvigning

Kongressen inleddes med en lasershow. Därefter följde tal av HRFs förbundsordförande, Jan-Peter Strömgren, där han presenterade förbundsstyrelsens framtidsvisioner under rubriken "En ny upplysningstid". Särskilt inbjuden gästtalare var arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M), som tog upp frågor kring funktionshindrades möjligheter på arbetsmarknaden. Regeringens mål är att alla som vill och kan ska kunna bli delaktiga på arbetsmarknaden, ett av målen att nå dithän är att minska krånglet för företagare, att satsa på nystartsjobb samt att utveckla arbetsförmedlingens verksamhet. Hon nämnde inget specifikt om hörselskadades situation.

Förbundsstyrelsen förslag samt motioner

Kongressen hade att ta ställning till förbundsstyrelsens förslag, angående reviderat intressepolitiskt program, reviderade stadgar medlemsavgift, förslag till en organisationsutredning, handlingsprogram för kongressperioden 2013 – 2016 samt totalt 166 motioner. Av motionerna handlade 52 motioner om handlingsprogrammet, 47 motioner om medlemsavgiften, 24 motioner om revision av stadgar, 11 motioner om intressepolitiska programmet, 4 motioner om organisationsutredningen, samt 28 motioner om övriga frågor.

Uttalande om regeringens hjälpmedelspolitik

Kongressen beslutade enhälligt att anta ett uttalande som riktade skarp kritik mot regeringens hjälpmedelspolitik. Uttalandet skickades ut till massmedia, de politiska partierna med flera, vilket ledde till flera intressanta politiska kontakter (se även A.2 Habilitering/rehabilitering och hjälpmedel).

Estradsamtal

Vi genomförde ett estradsamtal om *Framtidens hälso- och sjukvård – samhällets åtagande och individens egenansvar*. Med samtalet ville vi lägga fokus på samhällets ansvar kontra det personliga ansvaret, och bland annat väcka en diskussion om hur vi som organisation ska förhålla oss till det faktum att regeringen och landstingen i rask takt lägger över kostnader för hörselvård på individerna. I samtalet deltog Mats Olsson från Kairos Future, Mats Thorslund från KI samt Jan Peter Strömgren, HRF. Samtalet leddes av Paula Asarnoj.

Samtalet inleddes med anförande om framtida samhällets hälso- och sjukvård och teknikutveckling etc samt om befolkningsutvecklingen – demografi och fakta om den växande gruppen äldre, som är friskare men har nedsatt hörsel och därför behov av hörselvård.

Hörselexpo 2012

Företag och organisationer med anknytning till hörselområdet bjöds in att ställa ut produkter, tjänster och verksamheter på mässan Hörselexpo. Sammanlagt 24 utställare deltog, därav 20 företag och fyra icke kommersiella aktörer (Västanviks Folkhögskola, Unga Hörselskadade, Forskningsinstitutet Hörselbron och Linnécentrum HEAD).

Genom samarbete med företaget Help-it kunde deltagarna på kongressen prova en helt ny app, som gjorde det möjligt att få teckenspråkstolkningen direkt i mobiltelefonen.

"Tysta rummet" och "Samtalsvänliga rummet"

Konferenser och kongresser med många deltagare blir oundvikligen mycket ljudrika, på grund av samtal, stegljud med mera, vilket kan bli besvärligt för personer med olika typer av hörselskador. Ett mindre konferensrum fick därför namnet "Tysta rummet". Här hölls dörren stängd så att den som ville

vila från röster och andra ljud hade möjlighet till det. Här fanns också en utställning om HRFs 90-åriga historia.

Ett intilliggande rum fick namnet "Samtalsvänliga rummet" och inreddes särskilt för optimal samtalsmiljö, med möbler och ljudabsorbenter. Detta gjordes i samarbete med företaget Big Image, som sponsrade HRF med kunskap, arbetskraft och material. I sponsringen ingick även en stor vepa med HRFs vision, som mötte besökare i receptionshallen.

Kongressutvärderingen visade att båda rummen var mycket uppskattade av besökarna.

HRF-utställning med hörseltest

I anslutning till Hörselexpo fanns en utställning om HRF och de frågor vi driver. På plats fanns HRFs hörselinformatörer som gav besökare goda råd och svar på frågor.

I utställningen erbjöd vi även gratis hörseltest, som marknadsfördes med annonser i lokalpressen. Besökarna uppmanades att först göra HRFs hörseltest på webben, med vägledning av HRFs personal. Om det indikerade en hörselnedsättning kunde han/hon gå vidare till ett hörseltest hos audionomer på plats, tack vare ett samarbete med HRF Hörteknik och landstingets hörcentral i Västerås. De som lät testa sin hörsel fick ett audiogram.

Forskningsinstitutet Hörselbron var på plats och samlade in testresultaten till en studie.

Tillgänglig kongressfest

På lördagen under kongressen genomfördes en kongressfest med hög grad av tillgänglighet – med tolkning, teleslinga, ljuddämpande dekor, ljudnivåmätare med mera. För underhållningen svarade en dansgrupp, hörselskadade revykomikern Maud Holmberg samt Thomas Lindberg, hörselskadad sångare i dansbandet Wizex, som spelade till dansen senare under kvällen. Under middagen visades skämtfilmen "John Wayne bor inte här".

Program och stadgar

De reviderade stadgarna samt det nya intressepolitiska programmet och handlingsprogrammet för 2013-2016 lades upp på webben efter sommaren, när kongressprotokollet hade justerats. Programmen och stadgarna trycktes och skickades ut till föreningar, distrikt med flera vid årsskiftet.

H.2 Valberedning och revision

Valberedning

I valberedningen som arbetade fram till kongressen ingick sammankallande Birgitta Magnusson, Rose-Marie Westerholm, Veronika Hylén, Monika Steorn och Kenneth Palmgren. Ersättare är Lars-Erik Svensson och Lars-Åke Green.

Till ny valberedning valde kongressen Monica Steorn (sammankallande), Veronika Tapper, Lars-Åke Green, Per-Ola Själden och Lars-Erik Svensson. Till ersättare valdes Jan Lamby och Åke Eriksson.

Revision

Mikael Käll från revisionsbolaget KPMG AB samt Arne Andersson och Anne Bohman var förbundets revisorer fram till kongressen.

Inför kongressen genomfördes en offertförfrågan till tre revisionsbolag.

Till revisionsbolag valdes KPMG AB, som därmed kvarstår som auktoriserad revisor för HRF. Arne Andersson och Birgitta Tell valdes till förbundets ordinarie förtroendevalda revisorer och som ersättare valdes Margareta Fisk. För verksamhetsåret 2012 var Margareta Fisk revisor med anledning av att Birgitta Tell var ledamot i förbundsstyrelsen fram till kongressen.

H.3 Förbundsstyrelse och förbundsmöten

Förbundsstyrelsen

Förbundsstyrelsen, som är HRFs högsta beslutande organ mellan kongresserna, bestod fram till kongressen av förbundsordförande Jan-Peter Strömgren, vice förbundsordförande Birgitta Tell, kassör Kaljo Kimber, Sune Wadenheim, Ulf Olsson, Kerstin Linde, Åke Eriksson, Kristina Olsson, Therese Fornståhl, Marianne Morin och Eva Sten.

Närvarande vid samtliga styrelsemöten fram till kongressen den 31 maj: Jan-Peter Strömgren, Kaljo Kimber, Birgitta Tell, Sune Wadenheim, Kerstin Linde, Åke Eriksson, Marianne Morin, Eva Sten och Therese Fornståhl.

Frånvarande vid ett av förbundsstyrelsens möten fram till kongressen den 31 maj: Ulf Olsson och Kristina Olsson.

Kongressen valde en förbundsstyrelse med förbundsordförande, kassör samt nio övriga ledamöter.

Den nya förbundsstyrelsen består av förbundsordförande Jan-Peter Strömgren, kassör Eva Sten, Sune Wadenheim, Marianne Morin, Kristina Olsson, Eva Blomquist, Lars Lindberg, Carina Albertsson, Ritva Tamminen, Lena Hård och Agneta Österman.

Närvarande vid samtliga förbundsstyrelsemöten från 1 juni till årets slut:
Jan-Peter Strömgren, Sune Wadenheim, Marianne Morin, Kristina Olsson,
Eva Blomquist, Agneta Österman.

Frånvarande vid ett av förbundsstyrelsens möten från 1 juni till året slut:
Carina Albertsson, Lena Hård, Ritva Tamminen, Lars Lindberg och Eva Sten.
Förbundsstyrelsen höll åtta protokollförda sammanträden under året, varav
fem tvådagarsmöten.

Förbundsmöte

Med anledning av att det var ett kongressår hölls bara ett förbundsmöte under året. Vid detta möte skedde ett stadgeenligt samråd om förbundsstyrelsens förslag till verksamhetsplan och budget för 2013. Utöver detta berördes aktuella ämnen. Mötet finns upptaget i minnesanteckningar.

I anslutning till förbundsmötet anordnades en utbildning i frågor som rör mänskliga rättigheter (MR-frågor). Deltagarna fick möjlighet att fördjupa sig i MR-frågorna, FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och HRFs arbete med dessa frågor.

Representation

Förbundets representation i utomstående organ var även under 2012 omfattande. Många av förbundets hjärtefrågor har varit föremål för statliga utredningar, vilket har medfört att representationen varit extra betydelsefull.

Förbundsstyrelsen har representerat förbundet vid ett 50-tal tillfällen. Utöver detta har förbundet haft representation i fasta arbets- och rådsgrupper i bland annat statliga myndigheter. Förbundsstyrelsens ledamöter har haft ett 20-tal uppdrag i distrikten och föreningar.

Lika Unika

HRF är medlem i Lika Unika – federationen mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Övriga medlemmar är Förbundet Sveriges Dövsblinda (FSDB), Neurologiskt Handikappades Riksförbund (NHR), Riksförbundet för rörelsehindrade Barn och Ungdomar (RBU), Synskadades Riksförbund (SRF). Lika Unika ska verka för medlemmarnas intressen i gemensamma frågor inom området mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning och deras närstående.

Fram till årsmötet i maj var HRFs förbundsordförande, Jan-Peter Strömgren, ordförande i Lika Unika och därefter vice ordförande. Dessutom har HRFs vice förbundsordförande (fram till kongressen i juni), Birgitta Tell, varit ledamot i styrelsen och Kristina Olsson som ersättare. Ytterligare två ledamöter från HRFs förbundsstyrelse har haft förtroendeuppdrag i Lika Unika: Sune Wadenheim sitter i valberedningen och Ulf Olsson är revisor.

H.4 Ägarplanering och stöd till närstående verksamheter

Forskningsinstitutet Hörselbron AB och HRF Hörteknik AB presenterade sin pågående och kommande verksamhet vid förbundsstyrelsens sammanträde i december. Förbundsstyrelsen diskuterade den fortsatta utvecklingen av bolagens verksamhet. Bolagen hade fyra styrelsesammanträden var samt den årliga bolagsstämman.

HRF Hörteknik AB

Under året bedrev bolaget försäljning och marknadsföring av hörhjälpmedel. Bolaget, som är en hörselmottagning auktoriserad av Stockholms Läns Landsting, utförde primär hörselrehabilitering och hade vid årets slut cirka 170 listade patienter.

Av verksamhetens intäkter svarar hörhjälpmedel för cirka 41 procent, batterier för cirka 29 procent, tjänster för 19 procent och ersättning från Stockholms Läns Landsting 4 procent.

Forskningsinstitutet Hörselbron AB

Se avsnitt F. Forskning och utveckling.

Unga Hörselskadade (UH)

HRF lämnade, precis som tidigare år, ekonomiskt bidrag till Unga Hörselskadade (UH). UH var adjungerade till förbundsstyrelsen samt deltog vid olika arrangemang inom HRF. Även omvänt har HRF haft en adjungerad representant i UHs styrelse.

Utöver det sedvanliga stödet gick förbundet också in med stöd till UHs medverkan i Almedalen för kommande år. Under 2012 innebar detta stöd att UH kunde granska tillgängligheten vid olika arrangemang i Almedalen genom "Slingpatrullen". Det visade sig att endast 24 av 52 besökta seminarier hade teleslinga och bara tolv av seminarierna hade teckenspråkstolk.

I. Information och opinionsbildning

I.1 Väcka opinion och sprida information

Hörselveckan/Hörselskadades Dag

"Dags för ett hörseltest?" var temat för Hörselveckan, den 15–21 oktober. HRF uppmärksammade då vikten av att se över sin hörselsituation och uppmuntrade allmänheten att testa sin hörsel.

Över 90 av HRFs föreningar runt om i landet hade olika arrangemang under Hörselveckan – ungefär lika många som 2011. De flesta av aktiviteterna ägde rum på Hörselskadades Dag, lördagen den 20 oktober, då våra föreningar delade med sig av goda råd och erbjöd hörseltest, både i form av HRFs hörseltest på webben och i samarbete med audionomer från hörselvården.

Inför Hörselveckan hade HRF bland annat tagit fram broschyren "Hur hör du?", om vikten av hörseltest och information om HRFs gör-det-självt-test (se nedan), och rockknappar för HRF-funktionärer med texten "Dags för ett hörseltest?" och "Fråga mig om hörsel".

Satsningen gav stor tillströmning av besökare och en hel del nya medlemmar. Just medlemsvärvning var en aktivitet som förbundet uppmuntrade till inför Hörselveckan genom att utlysa en värvningstävling bland föreningarna (se K.2 Medlemsvård).

HRFs hörseltest – appen "Hörseltestaren"

I samband med Hörselveckan lanserade HRF appen "Hörseltestaren", för Android och iPhone/ iPad. Appen är ett gör-det-självt-test som utvecklades i samarbete med bland annat Forskningsinstitutet Hörselbron. I samband med detta genomfördes en annonskampanj i landets fem största dagstidningar. Responsen var överväldigande: över 17 000 personer laddade ned appen redan under de två första veckorna.

Sedan tidigare erbjuder HRF ett hörseltest på webben (www.horseltest.se) och ett hörseltest i telefon (0900–20 33 000) som, liksom appen, är tal-i-brus-test utvecklade av Forskningsinstitutet Hörselbron. Även dessa båda test användes flitigt i samband med Hörselveckan.

Syftet med HRFs gör-det-självt-test är att göra det enklare för personer som inte har en redan konstaterad hörselnedsättning att hålla koll på sin hörsel. En tredjedel av svenska folket har inte testat hörseln på över tio år, visar undersökningar, och ett enkelt hörseltest kan få fler att söka hjälp tidigare.

HRF-nytt

HRF-nytt, nyhetsbrev för HRFs förtroendevalda, kom ut med fem nummer under 2012, varav ett dubbelnummer. HRF-nytt tog upp aktuell förbunds-information, intressepolitiskt viktiga händelser med mera.

Mässor, utställningar och utmärkelser

HRF medverkade med utställning vid konferensen "Tillgänglig utbildning för alla" i Örebro, som anordnades av Specialpedagogiska Skolmyndigheten. Besökarna var specialpedagoger, skolchefer, lokalansvariga med flera från skolans värld. I HRFs monter fanns informationsmaterial om hörselskador, tillgänglighet och ljudmiljö samt vår "ljudmiljösimulator" – ett dataprogram som på ett pedagogiskt sätt tydliggör hur viktig god ljudmiljö är för hörselskadades delaktighet i olika miljöer, och hur man kan förändra en miljö med rätt akustiska åtgärder.

I.2 Webb och informationsmaterial

HRF på webben

I början på året lanserades två nya webbar: dels en ny webb för tidningen Auris, auris.nu, dels en ny kongresswebb, hrfkongress2012.se, som inkluderade en särskild webb om HRFs forskningskonferens (se även H.1 HRFs kongress 2012 samt M. Auris).

Inför Hörselveckan i oktober lanserades även en ny portalsida för horseltest.se. Här finns bland annat HRFs webbhörseltest samt information om våra hörseltest i telefon och som app (se I.1 Väcka opinion och sprida information).

På hrf.se erbjöds nyheter och fakta, och HRFs intranät fortsatte att vara ett praktiskt stöd för förtroendevalda, med intern kongressinformation, blanketter, protokoll, materiallistor, HRF-nytt med mera. Utvecklingen av "gamla" hrf.se låg emellertid på sparlåga under året på grund av arbetet med nya HRF.se (se nedan).

Under 2012 hade 16 distrikt och ett 80 föreningar lokala webbsidor på HRFs webbdomän, hrf.se.

HRF i sociala medier

HRF har successivt ökat sin närvaro i sociala medier sedan 2008. Sådana kanaler möjliggör hög grad av tillgänglighet för hörselskadade, dessutom är det ett bra sätt att snabbt nå ut med information och kommentarer, både inom och utanför HRF.

Under 2012 fortsatte vi sprida information via Facebook, framför allt via HRFs officiella sida på www.facebook.com/HRFriks. HRF administrerar även en rad diskussionsgrupper – en allmän grupp samt grupper inriktade på olika diagnoser/teman.

Inför kongressen började förbundet även göra inlägg på Twitter. Via denna kanal når vi såväl privatpersoner som nyckelpersoner inom politik, media, myndigheter, funktionshinderrörelsen med mera.

Utveckling av nya webbplatser

Arbetet med att utveckla HRFs nya webb fortsatte under året. Projektet var indelat i två delar: dels organisationswebben HRF.se, om intressepolitik, verksamhet, nyheter med mera, dels kunskapswebben Hörsellinjen.se, med sökbara fakta och råd om allt möjligt som rör hörsel. Arbetet försenades i flera omgångar, och under hösten avbröts samarbetet med en webbkonsult, vilket gjorde att lanseringen flyttades fram till maj-juni 2013.

Ett 100-tal föreningar och distrikt hade anmält intresse för att ha lokala webbsidor på hrf.se och under hösten påbörjade webbansvariga runt om i landet arbetet med att skapa nya sidor i de nya webbmallarna, med support från förbundskansliet.

Informationsmaterial

HRFs informationsmaterial fortsatte att vara mycket efterfrågat under 2012, inte minst våra broschyrer om olika diagnoser, om HRF, om hörseltest och goda råd om att skaffa hörapparat.

I december fick HRFs förtroendevalda en ny matrikel för 2013, med kontaktuppgifter till föreningar, distrikt, förbundsstyrelse, valberedning, revisorer, förbundskansli, Hörselforskningsfonden, HRFs bolag och UH.

1.3 Hörsellinjen

Via vår informationstjänst Hörsellinjen sprider HRF kunskap om hörselskadades behov, möjligheter och rättigheter. Vi stärker hörselskadade och anhöriga genom personlig rådgivning om olika resurser och lösningar, samt ökar hörselskadekunskapen i samhället genom att informera arbetsgivare, skyddsombud, skolpersonal, kommuner och andra som har frågor som rör hörsel.

Under 2012 kontaktades Hörsellinjen av cirka 3 000 personer, ungefär lika många kvinnor som män. Omkring hälften var i yrkesverksam ålder, och majoriteten var inte medlemmar i HRF. Detta visar att via Hörsellinjen når HRF nya grupper.

Liksom tidigare år handlade de flesta av frågorna till Hörsellinjen om hörapparater, hörhjälpmedel, hörselvård och tinnitus. Framför allt har Hörsellinjen fått en allt viktigare roll när det gäller oberoende konsumentvägledning inom hörselvårdsområdet, som en följd av att vissa landsting infört vårdval (se A.2 Habilitering/rehabilitering och hjälpmedel). Under 2012 kontaktades Hörsellinjen av personer som på olika sätt kommit i kläm på grund av missvisande information om rätten till hörselvård. De flesta behövde, och fick, praktisk hjälp. En del kände sig också kränkta och otrygga. Där det var relevant uppmanades personer att göra anmälan till Patientnämnden.

Några av de personer som fick hjälp av Hörsellinjen ställde upp på intervjuer i olika nyhetsmedier, för att hjälpa HRF belysa de problem som finns inom vårdvalssystemen (se A.2, avsnitt Vårdval och Fritt val). Hörsellinjen uppmärksammades även i andra artiklar/inslag, samt marknadsfördes genom annonser på webben och i olika bilagor och månadstidningar.

Kompetensutveckling är en prioriterad fråga för Hörsellinjen. Under året hade därför personalen två workshops med psykolog med hörselskadeinriktning, samt deltog i fortbildningar om bland annat socialförsäkringsfrågor, tinnitus, ljudmiljö och stressrelaterade hörselproblem.

Under hösten påbörjades arbetet med att utveckla en ny, webbaserad databas för Hörsellinjen, med större kapacitet och nya funktioner. Databasen utgör en central del av Hörsellinjens verksamhet, som ett verktyg för registrering av kontakter, svars- och frågehantering samt statistiksammanställning. Den utgör också en omfattande kunskapsbank.

Precis som tidigare år var Hörsellinjen handläggare av HRFs erbjudande om juridisk rådgivning till medlemmar. Under 2012 överlämnades totalt 21 olika ärenden till HRFs juridiske konsult för fördjupad rådgivning.

J. Insamlingsutveckling

Julkampanj för Bolivias hörselskadade barn

Inför julen drev HRF en insamlingskampanj för att samla in medel till vårt utvecklingssamarbete för hörselskadade barn i Bolivia (se även E. Internationell samverkan). Satsningen fick mycket positiv respons.

Vi vände oss till såväl företag som privatpersoner med uppmaning att stödja projektet. Kampanjsidor publicerades på webben där besökarna kunde läsa om HRFs engagemang i Bolivia och välja att skänka en gåva eller beställa julkort och julklappsetiketter. Med Auris följde ett brev med inbetalningskort, där läsare/medlemmar erbjöds att stödja arbetet i Bolivia med en julgåva.

Företag fick även ett e-brev med erbjudande om att stödja Bolivias hörselskadade barn och i gengäld få tackdiplom och banners, digitala annonser, att använda i sin marknadsföring. Totalt 23 företag skänkte julgåva till HRF 2012, och dessa tackades även i en annons i Auris.

Insamlingsbrev om hörselvårdsfrågan

För att nå ut till fler personer som har intresse av att stödja HRF gjordes under hösten ett brevutskick till 10 000 hushåll, med information om HRFs arbete för att värna rätten till hörselvård för alla som behöver. Med brevet

följde också en folder med medlemskupong samt ett inbetalningskort. Såväl nya givare som nya medlemmar hittade till HRF genom utskicket.

Insamling via HRFs hörseltest i telefon

HRFs hörseltest i telefon är inte bara ett enkelt gör-det-självt-test, utan också en insamlingskanal. Varje samtal kostar användaren 28 kronor, varav tio kronor går till HRFs 90-konto. Under 2012 ringdes cirka 1 000 samtal till vårt hörseltest i telefon, vilket inbringade 10 000 kronor till stöd för hörsselforskningen (se även I.1 Väcka opinion och sprida Information).

K. Medlemsvård

K.1 Medlemsregistret

Under 2012 arbetade vi för att få ett jämnare och effektivare aviseringsflöde till medlemmarna. Vi tittade också på påminnelserutinerna som vi har inom förbundet och effektiviserade dessa samt kortade ner tiden som går mellan att avins förfallodatum passerat tills vi skickar ut påminnelse.

Vi uppdaterade även medlemsregistret efter besluten som kongressen 2012 fattade kring medlemsavgifter. Dessutom bedrevs löpande support och underhåll av medlemsregistersystemet.

K.2 Medlemsvård

Under året fick samtliga HRF-medlemmar en folder om sina medlemsförmåner samt om vår verksamhet under 2012, tillsammans med sitt medlemskort. HRFs medlemsförmåner utvecklades med bland annat möjlighet till rabatt på datasupport.

Inför Hörselveckan i oktober utlyste förbundet en värvningstävling där föreningarna uppmuntrades att lyfta fram att det lönade sig att bli medlem före årsskiftet, då medlemsavgiften skulle höjas, i enlighet med kongressbeslut. Den förening som värvade störst antal medlemmar under perioden 1 september–31 december 2012 samt den förening som stod för den största medlemsökningen i procent under samma period kunde vinna 3 000 kronor vardera. Denna tävling hade en begränsad, men ändå tydlig effekt på medlemstillströmningen.

Även under 2012 kunde HRF erbjuda medlemmar juridiskt stöd i vissa socialförsäkringsfrågor. Under året hanterade HRFs juridiske konsult 21 nya fall. Han drev också flera mål med framgång i olika rättsinstanser.

L. Data

Under året förstärktes HRFs dataservrar för att skapa ett stabilare och tryggare nätverk. Alla internetförbindelser inom koncernen uppgraderades. Dessutom bedrevs löpande support och underhåll av datanätverket.

M. Auris

Under året fick HRFs medlemstidning Auris en ansiktslyftning, både i tryckt form och på webben. Detta innebar bland annat att Auris fick en ny logga, nya typsnitt, nytt format och tydligare uppdelning mellan olika typer av artiklar. Några nya avdelningar introducerades, till exempel produkttest, Fråga & svar och mer "pyssel". Den nya, utökade webbplatsen erbjöd utvalda artiklar, redaktionsbloggen med mera. Reaktionerna på Auris nya "kostymer" var i huvudsak positiva.

Tidskriften utkom med åtta nummer under året, i enlighet med utgivningsplanen. Det första numret innehöll bland annat en porträttintervju med Lasse Åberg. I de följande numren tog Auris upp hörselskadades situation i Sverige, lyfte fram människoöden, skrev om forskningsrön, tekniska nyheter och rätten till hjälpmedel. Några händelser som uppmärksammades särskilt under 2012 var HRFs kongress och världskongressen i Bergen.

Slingan

Slingan finns på sidorna 285 och 286 i Sveriges Televisions text-tv och kan ses av alla som har tillgång till text-tv. Innehållet på sidorna hämtades huvudsakligen ur Auris samt från HRF-webben. En hel del var information om textade filmer och andra textade kulturarrangemang. HRFs föreningar och distrikt hade även möjlighet att informera om olika arrangemang som riktar sig till såväl allmänheten som medlemmar.

N. Förbundskansli och personal

Anställda inom förbundet

Förbundet hade under året sammanlagt 76 årsarbetare. Personalen på förbundskansliet, inklusive kontoret i Söderhamn uppgick till 37 årsarbetare. Antalet gåvoförmedlare samt kontorsansvariga i insamlingsverksamheten motsvarade 39 årsarbetare. HRF Hörteknik AB hade två (2) årsarbetare och Forskningsinstitutet Hörselbron AB hade en (1) årsarbetare.

Projekt med extern finansiering

Äldreprojekt (Allmänna arvsfonden). HRF är medsökande till projektet som syftar till att åstadkomma en gemensam utbildning av hörsel- och syninstruktörer. Huvudsökande är Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB).

Föräldraprojekt (Allmänna arvsfonden)

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelse

HRFs verksamhet utgår ifrån organisationens ändamålsparagraf, som kan sammanfattas, att tillvarata hörselskadades intressen. HRFs vision är ett samhälle där alla hörselskadade kan leva i full delaktighet och jämlikhet. Ett samhälle där våra mänskliga rättigheter respekteras, och där vi kan förverkliga oss själva utan att hindras av okunskap, otillgänglighet eller brist på vård, stöd och hjälpmedel.

HRF arbetar för full delaktighet och jämlikhet för alla hörselskadade, så att ingen behöver känna sig utanför på grund av sin hörselskada. HRF ska vara ett stöd för hörselskadade och få fler att förstå hur det är. Vi ska bevaka och påverka politiker och andra beslutsfattare. Vi ska skapa insikt om hörselskadades behov i alla delar av samhället. Vi ska stöda forskning och utveckling.

Under våren genomförde HRF sin kongress, och satte nya mål för verksamheten, vilka redovisas i organisationens handlingsprogram. Handlingsprogrammet 2013-2016 är uppdelat i följande områden: en ny upplysningstid, hörselvård, hjälpmedel, stöd och service, tillgänglighet och en stark organisation i utveckling.

För att finansiera den omfattande verksamhet HRF bedriver har utöver statsbidrag, fondanslag och andra intäkter, allmänhetens bidrag varit helt avgörande genom åren. Under 2012 utgjorde insamlingskostnaderna 24 procent av HRFs totala intäkter.

Verksamhetsberättelsen ger en bra beskrivning av vad de insamlade medlen går till, det vill säga till arbetet med att uppnå målet att tillvarata hörselskadades intressen, och på så vis uppfylla ändamålsparagrafen för organisationen.

Befria samtalet

HRFs arbete för bättre ljudmiljö fortsatte under 2012. Vi fokuserade vårt engagemang på en pågående översyn av *Boverkets byggregler (BBR)* samt *Enkelt avhjälpta hinder (HIN)* och det blev en framgång för HRF att Boverket i sitt förslag till reviderade byggregler förtydligat kraven på ljudmiljön i publika lokaler. Vi välkomnade den förändringen, men i vårt remissvar till Boverket riktade vi också skarp kritik mot att kraven på skolans ljudmiljö inte skärpts.

I mars 2012 tilldelades HRF utmärkelsen *Ljudpriset 2011* av Svenska Akustiska Sällskapet (SAS), för vårt arbete med ljudmiljökampanjen "Befria samtalet" 2010–2011. Motiveringen var: *"HRF har genom kampanjen 'Befria samtalet' framgångsrikt uppmärksammat problemen med höga ljudnivåer i offentliga lokaler och därigenom förbättrat förutsättningarna för en bättre framtida ljudmiljö till gagn inte bara för hörselskadade utan även för alla andra besökare."*

Andelen textade program ökade under året. Detta är ett resultat av HRFs mångåriga arbete med att förbättra textningen i tv. Förutsättningarna för att visa och se textade digitala filmer förbättrades väsentligt under året. En av

nyheterna var att regeringen i det nya filmavtalet för 2013–2015 föreslog att svenska filmer ska kunna visas med text för att få statligt produktionsstöd. Textkravet är ett resultat av HRFs påverkansarbete och en viktig framgång för alla hörselskadade.

Tjänsten SMS112, som innebär att hörselskadade och döva kan skicka sms till nödnumret 112 för att larma vid nödsituationer, permanentades under året genom ett nytt avtal mellan staten och SOS Alarm.

HRFs arbete för att värna hörselskadades rätt till hörselvård fortsatte under 2012. Vi gjorde klart att HRF anser att vårdval med möjlighet att välja vårdgivare kan vara positivt, under vissa förutsättningar, men att vi tar avstånd från system med hörselcheckar (så kallat "fritt val av hörapparater"), där landsting genom bidrag uppmuntrar enskilda att köpa hörapparater på den privata marknaden, utanför den allmänna hälso- och sjukvården.

HRF har även arbetat aktivt med frågan om tillgång till tolkning av hög kvalitet. I slutet av året fick vi beskedet att regeringen kommer att gå vidare med tolktjänstfrågan genom "internt arbete" under våren 2013.

Utbildning på våra villkor

Tillsammans med de andra hörsel- och dövorganisationerna fortsatte HRF på olika sätt arbeta för en ny skolorganisation och regionala resurscentra för hörselskadade och döva elever.

Under året inledde HRF en större satsning på att erbjuda stöd till föräldrar att kräva sina barns rättigheter i skolan, genom en serie seminarier med rubriken "Ditt barn har också rätt till en bra utbildning".

Ett fungerande arbetsliv

Genom den så kallade FunkA-utredningen (SOU 2012:31) hade regeringen ambitionen att få ett underlag för en omfattande reformering av de arbetsmarknadspolitiska insatserna för personer med funktionsnedsättning.

Vid en träff med utredaren Cristina Husmark Persson betonade HRF de stora problem som dagens långa och krångliga beslutgång innebär, samt att även arbetssökande måste kunna få arbetshjälpmedel. Utredningens betänkande presenteras i början av 2013.

Hörsellinjen gav under året stöd och råd till såväl hörselskadade arbetstagare som till arbetsgivare, skyddsombud, arbetskamrater med flera. En del försäkringsfall fördes vidare till HRFs juridiske konsult, som under 2012 vann flera mål i olika rättsliga instanser.

En organisation i utveckling

Förbundsstyrelsen inledde under hösten arbetet med en organisationsutredning, i enlighet med kongressbeslut. Utredningen döptes till UNO – utredningen Utvecklad Ny Organisation för HRF, och ska utmynna i förslag till HRFs kongress 2016.

Internationell samverkan

Nordiska Hörselskadades Samarbetskommitté (NHS) hade i slutet av augusti sitt årsmöte och temadagar i Reykjavík på Island. Temat var "Text som tillgänglighet."

HRF är medlem i International Federation of Hard of Hearing People (IFHOH). IFHOH genomförde sin världskongress 2012. Världskongressen samlade deltagare från stora delar av världen. En tydlig trend sedan föregående världskongress var att allt fler deltagare använder teckenspråk i sin kommunikation. Kongressdagarna var fyllda av intressanta seminarier bland annat presenterade HRF sin rapport om ljudmiljö "Kakofonien". det var ovanligt många presentationer från hörselskadeorganisationerna själva.

Efter avslutad förstudie 2010–2011 inledde HRF 2012 ett flerårigt projekt tillsammans med den bolivianska organisationen för föräldrar till hörselskadade barn, APANH (Asociación de padres y amigos de niños hipoacúsicos). Projektet syftar till att stärka organisationen APANH så att de framgångsrikt kan företräda medlemmarnas intressen gentemot myndigheter och politiker och där igenom på bästa sätt värna hörselskadades intressen.

Forskning och utveckling

HRF har gett stöd till Hörselforskningsfonden som årligen fördelar bidrag till forskning inom tre vetenskapliga discipliner, teknisk, medicinsk och beteendevetenskaplig. 2012 kunde fonden dela ut 2,2 miljoner, vilket var ovanligt bra utdelning.

Den 31 maj, dagen innan HRF-kongressen inleddes, genomförde HRF för fjärde gången en forskningskonferens i samverkan med Hörselforskningsfonden. Konferensen Hörselforskning 2012 hade samma tema som kongressen: "En ny upplysningstid", och samlade cirka 500 deltagare.

Forskningsinstitutet Hörselbron AB

Forskningsinstitutet Hörselbron AB, som startade i februari 2011, har under de två första åren utvecklats väl. Institutet är inne i en uppbyggnadsfas där nya kontakter och projekt initieras, och under året noterades ett ökat behov av den typ av verksamhet som Hörselbron bedriver. Institutet hanterar ett kvalitetsregister för primär hörselrehabilitering. Under 2012 blev registret upphöjt till ett nationellt Kvalitetsregister och ingår numer som ett delregister.

Kongress

HRFs kongress genomfördes den 1–3 juni på Aros Congress Center i Västerås. Temat för kongressen var "En ny upplysningstid", vilket också föreslogs vara en röd tråd genom hela den kommande kongressperioden 2013–2016. Med temat ville förbundsstyrelsen sätta fokus på en av HRFs

viktigaste framtidsuppgifter – att bli ännu bättre på att sprida kunskap och förändra attityder till hörselskadade och hörselskadades behov, såväl bland beslutsfattare som bland hörselskadade själva. Under kongressdagarna samlades drygt 300 deltagare, av dessa var 157 valda ombud från föreningarna medan 43 var deltagare med yttrande- och förslagarätt. Bland övriga deltagare återfanns inbjudna gäster, observatörer, utställare samt personal från kansliet.

Samverkan

Organisationen Lika Unika – *Federationen mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning*, verka för medlemsförbundsintressen i gemensamma frågor inom området mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning och deras närstående.

HRF Hörteknik AB

Under året bedrev bolaget försäljning och marknadsföring av hörhjälpmedel. Bolaget, som även är en hörselmottagning auktoriserade av Stockholms Läns Landsting, utförde primär hörselrehabilitering och hade vid årets slut cirka 170 listade patienter.

Av verksamhetens intäkter svarar hörhjälpmedel för cirka 41 procent, batterier för cirka 29 procent, tjänster för 19 procent och ersättning från Stockholms Läns Landsting 4 procent.

Nyckeltal

HRF har tagit fram ett nyckeltal som syftar till att visa hur organisationens balanserade kapital är i förhållande till rörelsens kostnader. Målet är att ha ett balanserat kapital/rörelsens kostnader på 30 % på sikt.

Balanserat kapital/rörelsens kostnader i procent:

	2012	2011	2010	2009	2008
HRF	27	28,4	27,3	26	22,4
Koncernen	23,2	24,7	25,4	24,7	21,5

Ett vanligt nyckeltal är soliditet. Soliditeten anger organisationens stabilitet eller förmåga att motstå förluster och överleva på längre sikt. Soliditeten anger hur stor del av de totala tillgångarna (=balansomslutningen) som har finansieras med eget kapital.

Soliditeten visar eget kapital i procent av balansomslutningen:

	2012	2011	2010	2009	2008
HRF	75,5	80,9	79,4	74,4	78,7
Koncernen	72,7	77,9	77,8	73,6	77,6

Antal medlemmar

Antal medlemmar per 31 december var 30 635. 2011 var vi 30 784 medlemmar.

Förväntad framtida utveckling

Tack vare det ekonomiska stödet organisationen får från allmänheten och även staten och andra aktörer, möjliggörs ett fortsatt effektivt opinions- och påverkans arbete.

Förbundet går in i en ny aktiv fyraårsperiod där vi arbetar koncentrerat mot de mål som satts upp av kongressen i handlingsprogrammet. Några exempel på intressepolitiska utmaningar är att öka hörselskadekunskapen, arbeta för att hörselvården stärks, samt att arbeta för lagstiftning mot bristande tillgänglighet.

HRF möter en alltmer komplex omvärld, där det går allt snabbare, vilket medför att den intressepolitiska bevakningen, och opinionsarbetet blir allt mer krävande och utmanande.

Internt arbetar förbundet med en organisationsutredning som ska ge svar på hur HRFs organisation och verksamhet bör utvecklas.

Resultat och balansräkning

Hörselskadades Riksförbund (802004–4510)

Resultaträkning – HRF (tkr)

	Not	2012	2011
	1		
Förbundets intäkter			
Medlemsavgifter		1 708	1 617
Statsbidrag		9 406	9 703
Allmänhetens bidrag		40 745	42 718
Fonder		1 521	1 330
Övriga intäkter	2	3 460	3 858
Summa intäkter		56 840	59 226
Förbundets kostnader			
Övriga externa kostnader	3, 4	-29 457	-27 613
Personalkostnader	5	-31 673	-30 445
Avskrivningar	6, 7	-1 033	-963
Summa rörelsens kostnader		-62 163	-59 021
Förbundets resultat		-5 323	205
Resultat från finansiella investeringar			
Resultat värdepappersinnehav		329	
Resultat från kortfristiga värdepappersinnehav, nedskrivningar	10	-100	-100
Återförda nedskrivningar, kortfristiga värdepappersinnehav		100	306
Övriga ränteintäkter		284	345
Summa resultat från finansiella investeringar		613	551
Årets resultat		-4 710	756
Fördelning av årets resultat			
Årets resultat enligt resultaträkningen		-4 710	756
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel från tidigare år		4 710	500
Reservering av ändamålsbestämda medel som inte utnyttjats			-500
Kvarstående belopp från förra året		0	756

Balansräkning – HRF (tkr)

TILLGÅNGAR

	Not	2012-12-31	2011-12-31
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utvecklingskostnader	6	508	678
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier	7	1 350	1 166
Finansiella anläggningstillgångar			
Långfristiga värdepappersinnehav	8	1 751	1 751
Summa anläggningstillgångar		3 609	3 595
Omsättningstillgångar			
Varulager			
Varulager gåvomaterial		410	446
Varulager profilprodukter		226	283
Summa varulager		636	729
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		285	328
Fordringar hos koncernföretag		305	205
Övriga fordringar		3 446	3 325
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	9	1 165	1 240
Summa kortfristiga fordringar		5 201	5 098
Kortfristiga placeringar	10	2 819	4 991
Kassa och bank		12 872	14 880
Summa omsättningstillgångar		21 528	25 698
Summa tillgångar		25 137	29 293

EGET KAPITAL OCH SKULDER

	Not	2012-12-31	2011-12-31
Eget kapital	11		
Donationskapital		258	258
Ändamålsbestämda medel		6 657	6 657
Balanserat kapital		16 792	16 036
Årets resultat		-4 710	756
Summa eget kapital		18 997	23 707
 Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		1 576	935
Övriga skulder		1 122	1 082
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	12	3 442	3 569
Summa kortfristiga skulder		6 140	5 586
 Summa eget kapital och skulder		25 137	29 293
 Ställda säkerheter		inga	inga
 Ansvarsförbindelser			
Ansvarsförbindelse till PRI Pensionsgaranti, 2% av pensionsskulden		321	294

Kassaflödesanalys – HRF (tkr)

	2012	2011
Den löpande verksamheten		
Resultat efter finansiella poster	-4 710	756
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m.m.	1 033	757
Summa	-3 677	1 513
Kassaanalys från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	-3 677	1 513
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital		
Ökning(+)/minskning(-) av varulager	93	72
Ökning(+)/minskning(-) av rörelsefordringar	-103	528
Ökning(+)/minskning(-) av rörelseskulder	554	-373
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-3 133	1 740
Investeringsverksamheten		
Lämnade aktieägartillskott	-	-400
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	-	-847
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-1 047	-568
Förvärv av finansiella tillgångar	2 172	-3 220
Investeringar i finansiella tillgångar	-	-50
Kassaflöde från investeringsverksamheten	1 125	-5 085
Finansieringsverksamheten		
Lämnat aktieägartillskott		-
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-
Årets kassaflöde	-2 008	-3 345
Likvida medel vid årets början	14 880	18 225
Likvida medel vid årets slut	12 872	14 880
<u>Tilläggsupplysningar till kassaflödesanalys</u>		
	2012	2011
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m.m.		
Avskrivningar av immateriella och materiella anläggningstillgångar	1 033	963
Nedskrivningar av kortfristiga placeringar	-	-206
Summa	1 033	757

Resultaträkning – koncernen (tkr)

	Not	2012	2011
	1		
Koncernens intäkter			
Medlemsavgifter		1 708	1 617
Statsbidrag		9 406	9 703
Allmänhetens bidrag		40 745	42 718
Fonder		1 521	1 330
Övriga intäkter	2	9 542	8 557
Summa intäkter		62 922	63 925
Koncernens kostnader			
Handelsvaror		-2 359	- 1 971
Övriga externa kostnader	3, 4	-30 897	-28 660
Personalkostnader	5	-33 958	-32 782
Avskrivningar	6, 7	-1 051	-976
Summa rörelsens kostnader		-68 265	-64 389
Verksamhetsresultat		-5 343	-464
Resultat från finansiella investeringar			
Resultat från värdepappersinnehav		329	-
Resultat från kortfristiga värdepappersinnehav, nedskrivningar		-100	-100
Återförda nedskrivningar, kortfristiga värdepappersinnehav		100	306
Övriga ränteintäkter		287	351
Summa resultat från finansiella investeringar		616	557
Skatt		-14	-
Årets resultat		-4 741	93
Fördelning av årets resultat			
Årets resultat enligt resultaträkningen		-4 741	93
Avsättning till reservfond		-	-
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel från tidigare år		0	500
Reservering av ändamålsbestämda medel som inte utnyttjats		0	-500
Kvarstående belopp från förra året		-4 741	93

Balansräkning – koncernen (tkr)

TILLGÅNGAR

	Not	2012-12-31	2011-12-31
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Goodwill	6	-	-
Balanserade utvecklingskostnader		508	678
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier	7	1 371	1 205
Finansiella anläggningstillgångar			
Långfristiga värdepappersinnehav	8	1	1
Summa anläggningstillgångar		1 880	1 884
Omsättningstillgångar			
Varulager			
Handelsvaror		327	471
Varulager gåvomaterial		410	446
Summa varulager		737	917
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		573	1 207
Övriga fordringar		3 547	3 477
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	9	1 174	1 252
Summa kortfristiga fordringar		5 294	5 936
Kortfristiga placeringar	10	2 819	4 991
Kassa och bank		14 104	15 550
Summa omsättningstillgångar		22 954	27 394
Summa tillgångar		24 834	29 278

EGET KAPITAL OCH SKULDER

	Not	2012-12-31	2011-12-31
Eget kapital	11		
Bundna reserver		258	258
Ändamålsbestämda medel		1 947	6 657
Balanserat kapital		15 871	15 902
Summa eget kapital		18 076	22 817
 Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		1 720	1 231
Övriga skulder		1 352	1 394
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	12	3 686	3 836
Summa kortfristiga skulder		6 758	6 461
 Summa eget kapital och skulder		24 834	29 278
 Ställda säkerheter		inga	inga
 Ansvarsförbindelser			
Ansvarsförbindelse till PRI Pensionsgaranti, 2% av pensionsskulden		321	294

Kassaflödesanalys – koncernen (tkr)

	2012	2011
Den löpande verksamheten		
Resultat efter finansiella poster	-4 741	93
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m.m.	1 051	876
Summa	-3 690	969
Kassaanalys från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	-3 690	969
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital		
Ökning(+)/minskning(-) av varulager	180	145
Ökning(+)/minskning(-) av rörelsefordringar	642	-361
Ökning(+)/minskning(-) av rörelseskulder	297	-16
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-2 571	737
Investeringsverksamheten		
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	-	-847
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-1 047	-594
Investeringar i finansiella tillgångar	2 172	-3 220
Kassaflöde från investeringsverksamheten	1 125	-4 662
Finansieringsverksamheten		
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-	-
Årets kassaflöde	-1 446	-3 925
Likvida medel vid årets början	15 550	19 475
Likvida medel vid årets slut	14 104	15 550

Tilläggssupplysningar till kassaflödesanalys

	2012	2011
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m.m.		
Avskrivningar av immateriella och materiella anläggningstillgångar	1 051	976
Nedskrivningar av kortfristiga placeringar	-	-100
Summa	1 051	876

Noter

Not 1

Redovisnings- och värderingsprinciper – HRF och koncernen

Belopp i tkr om inget annat anges.

Organisationens redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd.

I de fall det saknas ett allmänt råd från Bokföringsnämnden har i förekommande fall vägledning hämtats från Redovisningsrådets rekommendationer.

HRF tillämpar FRILs "Styrande riktlinjer för årsredovisning".

Tillgångar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Intäktsredovisning

Intäkter redovisas till det verkliga värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas.

Aktier och andelar

Kortfristiga innehav av aktier och andelar värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och verkligt värde (marknadsvärde). Långfristiga innehav värderas till anskaffningsvärdet. Om det verkliga värdet minskat och denna värdenedgång kan antas vara varaktig görs nedskrivning.

Fordringar

Fordringar upptas till det belopp som efter individuell provning beräknas bli betalt.

Anläggningstillgångar

Immateriella och materiella anläggningstillgångar avskrivs systematiskt över den bedömda livslängden. Härvid tillämpas följande avskrivningstider:

Balanserade avgifter för utveckling av liknande arbeten	5 år
Goodwill	5 år
Datautrustning	3 år
Inventarier	5 år

Varulager

Varulager har värderats till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen.

Erforderligt avdrag för inkurans har gjorts.

Koncernredovisning

Koncernredovisning har upprättats i enlighet med Redovisningsrådets rekommendation (RR1:00). Koncernredovisningen omfattar de företag i vilka HRF direkt eller genom dotterföretag innehar mer än 50% av röstetalet eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande enligt ÅRL 1:4.

Not 2

Nettoomsättning – HRF	2012	2011
Deltagaravgift	477	587
Försäljning, sponsring, reklam och annonser	2 256	2 280
Övriga bidrag	727	991
Summa	3 460	3 858

Nettoomsättning – koncernen	2012	2011
Deltagaravgift	477	587
Försäljning, sponsring, reklam och annonser	8 338	6 979
Övriga bidrag	727	991
Summa	9 542	8 557

Not 3

Övriga externa kostnader – HRF	2012	2011
Lokalkostnader	3 804	3 747
Kontorsmaterial/trycksaker	1 326	1 000
Porto/telekostnader	3 538	3 458
Tryckkostnader	1 685	1 331
Konsultkostnader	5 056	3 611
Konferenskostnader	3 864	3 141
Kontorsersättning	1 812	1 897
Lämnade bidrag etc	1 653	1 830
Resekostnader	1 653	1 617
Annonsering/reklam/PR	1 314	2 613
Övrigt	3 528	3 368
Summa övriga externa kostnader	29 457	27 613

Övriga externa kostnader – koncernen	2012	2011
Lokalkostnader	3 925	3 849
Kontorsmaterial/trycksaker	1 335	1 041
Porto/telekostnader	3 546	3 476
Tryckkostnader	1 685	1 331
Konsultkostnader	5 912	3 919
Konferenskostnader	3 864	3 141
Kontorsersättning	1 812	1 897
Lämnade bidrag etc	1 877	1 830
Resekostnader	1 682	1 626
Annonsering/reklam/PR	1 561	3 026
Övrigt	3 698	3 524
Summa övriga externa kostnader	30 897	28 660

Not 4

Arvode och kostnadsersättning till revisorer – HRF, i kr	2012	2011
KPMG AB		
Revisionsarvode	249 968	246 238
Övriga uppdrag	110 954	99 371
Summa	360 922	345 609

**Arvode och kostnadsersättning till revisorer –
koncernen, i kr**

	2012	2011
KPMG AB	299 968	271 828
Övriga uppdrag	110 954	99 371
Summa	410 922	371 199

Not 5

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader – HRF	2012	2011
Löner och andra ersättningar		
Styrelse och generalsekreterare	2 392	2 121
Övriga anställda	20 002	18 641
Summa löner och andra ersättningar	22 394	20 762
Sociala kostnader	8 227	8 742
(varav pensionskostnader)	(1 696)	(2 973)
Övriga personalkostnader	1 052	941
Summa personalkostnader	31 673	30 445

Av pensionskostnader avser 100 tkr (139 tkr) organisationens styrelse och generalsekreterare.

Generalsekreterarens uppsägningsvillkor följer kollektivavtalet.

**Löner, andra ersättningar och sociala kostnader –
koncernen**

	2012	2011
Löner och andra ersättningar		
Styrelse och generalsekreterare och VD	3 535	3 286
Övriga anställda	20 316	18 930
Summa löner och andra ersättningar	23 851	22 216
Sociala kostnader	9 021	9 582
(varav pensionskostnader)	(2 025)	(3 350)
Övriga personalkostnader	1 086	984
Summa personalkostnader	33 958	32 782

Av pensionskostnaderna avser 429 tkr (516 tkr) organisationens styrelse/generalsekreterare/VD.

Generalsekreterarens uppsägningsvillkor följer kollektivavtalet.

Uppsägningstiden från HRF Hörteknik ABs sida är 12 månader för VD.

Uppsägningstiden från Forskningsinstitutet Hörselbron ABs sida är 12 månader för VD.

Not 5, forts.

Medelantal anställda	2012			2011		
	Antal	Män	Kvinnor	Antal	Män	Kvinnor
HRF	37	13	24	37	12	25
HRF, gåvoförmedlare	39	6	33	40	6	34
HRF Hörteknik AB	2	0	2	2	0	2
Forsk.ins. Hörselbron AB	1	1	0	1	1	0
Summa	79	19	61	80	19	61

Beräkning baseras på Nyckeltalsinstitutets och Bokföringsnämndens metod.

Styrelseledamöter – HRF	2012			2011		
	Antal	Män	Kvinnor	Antal	Män	Kvinnor
Styrelseledamöter	11	3	8	11	5	6
Generalsekreterare och andra ledande befattnings- havare	5	3	2	5	3	2

Styrelseledamöter – koncernen	2012			2011		
	Antal	Män	Kvinnor	Antal	Män	Kvinnor
Styrelseledamöter	20	11	9	20	13	7
Generalsekreterare och andra ledande befattnings- havare	7	4	3	7	4	3

Not 6

Immateriella tillgångar – HRF	2012	2011
<u>Ackumulerade anskaffningsvärden</u>		
Vid årets början	847	-
Balanserade utvecklingskostnader	-	847
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	847	847

<u>Ackumulerade avskrivningar enligt plan</u>		
Vid årets början	-169	-
Årets avskrivningar	-170	-169
Utgående ackumulerade avskrivningar	-339	-169

Utgående planenligt restvärde – HRF	508	678
--	------------	------------

Immateriella tillgångar – koncernen	2012	2011
<u>Ackumulerade anskaffningsvärden</u>		
Vid årets början	847	-
Balanserade utvecklingskostnader	-	847
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	847	847

Not 6, forts.
Ackumulerade avskrivningar enligt plan

Vid årets början	-169	-
Årets avskrivningar	-170	-169

Utgående planenligt restvärde – koncernen **508** **678**

Goodwill – koncernen **2012** **2011**

Ackumulerade anskaffningsvärden

Vid årets början	50	50
Inköp	-	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	50	50

Ackumulerade avskrivningar enligt plan

Vid årets början	-50	-50
Årets avskrivningar	-	-
Utgående ackumulerade avskrivningar	-50	-50

Utgående planenligt restvärde – koncernen **0** **0**

Not 7

Materiella tillgångar – HRF **2012** **2011**

Ackumulerade anskaffningsvärden

Vid årets början	11 016	10 556
Inköp	1 047	568
Utrangeringar	-797	-108
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	11 266	11 016

Ackumulerade avskrivningar enligt plan

Vid årets början	-9 850	-9 164
Årets avskrivningar	-863	-794
Utrangeringar	797	108
Utgående ackumulerade avskrivningar	-9 916	-9 850

Utgående planenligt restvärde – HRF **1 350** **1 166**

Materiella tillgångar – koncernen **2012** **2011**

Ackumulerade anskaffningsvärden

Vid årets början	11 107	10 621
Inköp	1 047	594
Utrangeringar	-797	-108
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	11 357	11 107

Not 7, forts.
Ackumulerade avskrivningar enligt plan

Vid årets början	-9 902	-9 203
Årets avskrivningar	- 881	-807
Utrangeringar	797	108
Utgående ackumulerade avskrivningar	-9 986	-9 902
Utgående planenligt restvärde – koncernen	1 371	1 205

Not 8
Långfristiga värdepappersinnehav – HRF
Ackumulerade anskaffningsvärden

Vid årets början	1 751	1 301
Inköp	-	450
Summa	1 751	1 751

<u>Företag</u>	bokfört värde	2012	2011
Stiftelsen Rikstolktjänst		1	1
HRF Hörteknik AB		1 300	1 300
Carlborgsons Gård/Västanvik folkhögskola		-	-
Forskningsinstitutet Hörselbron AB		450	450
Summa		1 751	1 751

Långfristiga värdepappersinnehav – koncernen	2012	2011
Ackumulerade anskaffningsvärden	1	1
Summa	1	1

<u>Företag</u>	bokfört värde	2012	2011
Stiftelsen Rikstolktjänst		1	1
Carlborgsons Gård/Västanvik folkhögskola		-	-
Summa		1	1

Not 9

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter – HRF	2012	2011
Förutbetalda hyror	766	727
Övriga poster	399	513
Summa	1 165	1 240

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter – koncernen	2012	2011
Förutbetalda hyror	771	732
Övriga poster	403	520
Summa	1 174	1 252

Not 10

Kortfristiga placeringar – HRF och koncernen	bokfört värde	markn. värde
	2012-12-31	2012-12-31
Aktier i börsnoterade bolag	483	371
Aktier/andelar övriga bolag	2 436	2 436
Nedskrivning av kortfristiga placeringar	-100	
Summa	2 819	2 834

HRFs aktier och fonder (redovisas i kr)	Aktieportfölj 2012-12-31		
SVENSKA AKTIER	antal	bokfört värde	markn. värde
SEB, fonder			
Utländska aktier			
SEB Teknologifond	1 936	51 587	31 720
Summa utländska fonder		51 587	31 720

Summa värdepapper SEB	51 587	31 720
------------------------------	---------------	---------------

Swedbank Robur fonder			
Humanfonden	245	143 086	156 315
Banco Likviditetsfond	3	3 325	3 325
Summa Swedbank Robur fonder		146 411	159 640

Swedbank Robur International SICA			
Absolutavk Plus	8 648	1 043 805	1 057 987
Summa		1 043 805	1 057 987

Summa värdepapper Swedbank	1 190 216	1 217 627
-----------------------------------	------------------	------------------

Värdepapper Nordea			
Räntefonder			
Nordea Institutionella kortränta	1 027	1 194 363	1 210 764
Summa Nordea räntefonder		1 194 363	1 210 764

Industri och tjänster			
Atlas Copco	660	78 870	117 678
Atlas Copco, opt ATCOA3B180	-6	-2 366	-3 000
Volvo AB	1 100	125 840	97 680
Summa industri och tjänster		202 344	212 358

IT			
Ericsson AB	1 900	239 529	123 690
Summa IT		239 529	123 690

Not 10, forts.

Hälsovård			
AstraZeneca	113	41 379	34 623
Summa hälsovård		41 379	34 623
Summa värdepapper Nordea		1 677 615	1 581 435
Sammanställning av värdepapper			
		bokfört värde	markn. värde
SEB		51 587	31 720
Swedbank		1 190 216	1 217 627
Nordea		1 677 615	1 581 435
Summa		2 919 418	2 830 782
Nedskrivning 2012		-100 000	
Summa kortfristiga placeringar		2 819 418	2 830 782

Not 11

Eget kapital – HRF

	Donations kapital	Ändamåls- best medel	Balanserat kapital	Totalt eget kapital
Ingående balans	258	6 657	16 792	23 707
Utnyttjande	0	-4 710	4 710	0
Ändamålsbestämda medel	0	0	0	0
Årets resultat	0	0	-4 710	-4 710
Utgående balans	258	1 947	16 792	18 997

Eget kapital – koncernen

Ingående balans	258	6 657	15 902	22 817
Utnyttjande	0	-4 710	4 710	0
Ändamålsbestämda medel	0	0	0	0
Årets resultat	0	0	-4 741	-4 741
Utgående balans	258	1 947	15 871	18 076

Not 12

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter – HRF	2012	2011
Upplupna löner	593	843
Semesterlöner	904	776
Upplupna sociala avgifter	822	835
Upplupen komptid	305	305
Övriga interimsskulder	371	176

Not 12, forts.
Reserverade medel

NHS	312	359
Carl Schmids fond utdelning 2010	-	30
Arvfondsprojekt:		
Tecken som stöd	-	189
Bolivia	135	50
Auris	-	6
Summa	3 442	3 569

**Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter –
koncernen**

	2012	2011
Upplupna löner	593	843
Semesterlöner	990	945
Upplupna sociala avgifter	850	887
Upplupen komptid	305	305
Övriga interimsskulder	501	222

Reserverade medel

NHS	312	359
Carl Schmids fond utdelning 2010	-	30
Tecken som stöd, arvfondsprojekt	-	189
Övriga poster	135	56
Summa	3 686	3 836

Stockholm 2013-04-17

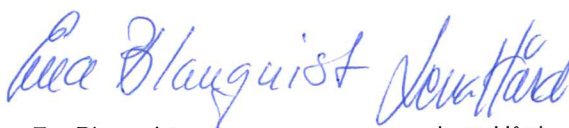
Jan-Peter Strömberg

Eva Sten

Carina Albertsson

Eva Blomquist

Lena Hård

Lars Lindberg

Marianne Morin

Kristina Olsson

Ritva Tamminen

Sune Wadenheim

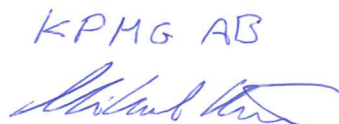

Agneta Österman

Hans Ericson
generalsekreterare

Vår revisionsberättelse har lämnats 2013-04-25

Mikael Käll

Auktoriserad revisor

Arne Andersson

Margareta Fisk

Revisionsberättelse

Till kongressen i Hörselskadades Riksförbund, org. nr 802004-4510

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Hörselskadades Riksförbund för år 2012.

Styrelsens ansvar för årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och koncernredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen och koncernredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur föreningen upprättar årsredovisningen och koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i föreningens interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderföreningens och koncernens finansiella ställning per den 31 december 2012 och av dessas finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar samt stadgar

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Hörselskadades Riksförbund för år 2012.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i föreningen för att kunna bedöma om någon styrelseledamot har företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Uttalande

Vi tillstyrker att föreningsstämman beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 25/5 2013

Arne Andersson

Margareta Fisk

KPMG AB

Mikael Käll
Auktoriserad revisor